

Министерство за финансии на Република Македонија

Сектор за управување со јавен долг

Годишен извештај за 2009 година за спроведување на
Стратегијата за управување со јавниот долг на Република
Македонија

Скопје, март 2010

Содржина

I. Вовед.....	4
I.1. Методологија.....	4
II. Макроекономски движења во 2009 година.....	5
III. Извршување на Буџетот на Република Македонија за 2009 година.....	6
IV. Позначајни активности во период јануари-декември 2009 година.....	7
IV.1. Меѓународно опкружување (каматни стапки и девизни курсеви).....	7
IV.2. Кредитен рејтинг на Република Македонија во 2009 година	9
IV.3. Движење на јавниот долг	11
IV.4. Издавање на осмата емисија на обврзниците за денационализација.....	12
IV.5. Сервисирање на јавниот долг.....	13
IV.6. Континуирани државни хартии од вредност	14
IV.6.1. Примарен пазар на државни хартии од вредност (ДХВ).....	14
IV.6.2. Секундарен пазар на ДХВ.....	16
IV.7. Новосклучени заеми во 2009 година.....	17
IV.8. Издавање на еврообврзница - примарна емисија и секундарно тргување	19
IV.9. Издадени гаранции во 2009 година.....	20
V. Преглед на квантитативните таргети	21
V.1. Јавен долг во однос на БДП.....	23
V.2. Гарантиран јавен долг во однос на БДП.....	23
V.3. Долг во домашна валута.....	24
V.4. Долг во странска валута.....	24
V.5. Нето задолжување во 2009 година.....	25
V.6. Ново издадени гаранции	25
VI. Активности во управувањето со јавниот долг.....	26
VI.1. Повлечени средства по основ на надворешен јавен долг.....	26
VI.2. Примарен пазар на ДХВ.....	26
VI.3. Секундарен пазар на ДХВ.....	30
VI.3.1. Македонска берза АД Скопје.....	30
VI.3.2. Пазари преку шалтер.....	31
VI.3.3. Меѓународен пазар на капитал.....	32
VI.4. Сервисирање на вкупниот јавен долг.....	33
VII. Карактеристики на портфолиото на јавниот долг.....	35
VII.1. Вкупен јавен долг.....	35
VII.2. Надворешен јавен долг.....	37
VII.3. Внатрешен јавен долг.....	39
VII.4. Гарантиран јавен долг.....	41
Анекс I Состојба на јавен долг на Република Македонија (1999 - 2009)	42

Табели:

Бр.1 Споредба на портфолиото на јавниот долг и квантитативните таргети утврдени во Стратегијата.....	21
Бр.2 Повлекувања по основ на склучени и новосклучени кредити по кредитори и нивоа на јавен долг.....	26
Бр.3 Нето емисија на континуирани државни хартии од вредност и структурни обврзници.....	26
Бр.4 Просечни каматни стапки на ДХВ без девизна клаузула.....	27
Бр.5 Каматни стапки на ДХВ со девизна клаузула.....	27
Бр.6 Отплати по основ на вкупен јавен долг за 2009 година.....	33
Бр.7 Вкупен јавен долг според GFS методологија и Законот за јавен долг.....	35
Бр.8 Просечно време на достасување – АТМ (во години).....	36
Бр.9 Времетраење (Duration) на внатрешен јавен долг (во години).....	36
Бр.10 Просечно време до рефиксирање– АТТ (во години).....	36
Бр.11 Надворешен јавен долг по кредитори и должници.....	37
Бр.12 Внатрешен јавен долг според GFS и Законот за јавен долг.....	39

Графикони:

Гр.1 Движење на каматната стапка ЕУРИБОР во 2009.....	7
Гр.2 Движење на каматната стапка ЛИБОР во 2009.....	7
Гр.3 Девизен курс Евро/Долар.....	8
Гр.4 Девизен курс ЕУР/ЈПЈ.....	8
Гр.5 Споредба на односот јавен долг/БДП, државен долг/БДП и таргетите.....	23
Гр.6 Споредба на односот гарантиран долг/БДП и таргетите.....	23
Гр.7 Споредба на односот вкупен јавен долг во домашна/странска валута и таргетот за 2009 год.....	24
Гр.8 Валутна структура на надворешниот јавен долг и таргетот за 2009 год.....	25
Гр.9 Побарувачка и реализација на ДХВ на аукциите јан-дек 2009.....	27
Гр.10 Каматни стапки постигнати на аукциите на ДХВ без девизна клаузула.....	28
Гр.11 Каматни стапки постигнати на аукциите на ДХВ со девизна клаузула.....	28
Гр.12 Сопственичка структура на континуирани ДХВ.....	29
Гр.13 Рочна структура на континуирани ДХВ.....	29
Гр.14 Обем на тргување со структурни државни обврзници.....	30
Гр.15 Принос до достасување на структурните државни обврзници.....	30
Гр.16 Склучени трансакции на пазарот преку шалтер на ДЗ во 2009 год.....	31
Гр.17 Склучени трансакции на пазарот преку шалтер на ДО во 2009 год.....	31
Гр.18 Цена на тргување на првата еврообврзницата на Р.М која достасува во 2015 год.....	32
Гр.19 Цена на тргување на втората еврообврзницата на Р.М која достасува во 2013 год.....	32
Гр.20 Отплата на камата и главница по основ на вкупен јавен долг.....	33
Гр.21 Каматни трошоци за сервисирање на вкупниот јавен долг во однос на приходи, расходи и БДП.....	33
Гр.22 Отплата на главнина за вкупен јавен долг во однос на приходи, расходи и БДП.....	34
Гр.23 Движење на јавниот долг во однос на БДП.....	35
Гр.24 Каматна структура на вкупниот јавен долг.....	35
Гр.25 Валутна структура на вкупниот јавен долг.....	36
Гр.26 Пазарен/непазарен вкупен јавен долг.....	36
Гр.27 Структура на надворешниот јавен долг по кредитори.....	37
Гр.28 Структура на надворешниот јавен долг по мултилатерални кредитори.....	38
Гр.29 Валутна структура на надворешниот јавен долг.....	38
Гр.30 Каматна структура на надворешниот јавен долг.....	38
Гр.31 Валутна структура на внатрешниот јавен долг.....	49
Гр.32 Каматна структура на внатрешниот јавен долг.....	40
Гр.33 Однос меѓу состојбата на структурните обврзници и континуираните ДХВ.....	40
Гр.34 Состојба на гарантиран јавен долг.....	41
Гр.35 Гарантиран јавен долг по кредитори.....	41
Гр.36 Гарантиран јавен долг по должници.....	41

Врз основа на член 27 став 2 од Законот за јавен долг (Службен весник на Република Македонија бр.62/05, 88/08), Собранието на Република Македонија на седницата одржана на _____ се информира со Годишниот извештај за 2009 година за спроведување на Стратегијата за управување со јавниот долг на Република Македонија.

I. Вовед

Изготвувањето на Годишниот извештај за управувањето со јавниот долг има за цел поблиску и на редовна основа да ги информира Владата на Република Македонија и Собранието на Република Македонија и да ја запознае јавноста со карактеристиките на вкупниот јавен долг на Република Македонија, како и со чекорите кои се преземени во текот на минатата година за ефикасно управување со должничкото портфолио на Република Македонија.

Годишниот извештај претставува сумирање на резултатите од имплементација на Стратегијата за управување со јавен долг за период од 2009 до 2011 година (“Службен весник на Република Македонија“ број 78/09), во понатамошниот текст: Стратегијата.

Целите на управувањето со јавниот долг на Република Македонија според Законот за јавен долг, се следните:

1. Преземање на мерки и активности од страна на Министерството за финансии заради обезбедување на финансирање на потребите на државата со најнизок можен трошок, на среден и на долг рок, и со одржливо ниво на ризик ;
и
2. Преземање на мерки и активности од страна на Министерството за финансии заради развој и одржување на ефикасни домашни финансиски пазари.

I.1. Методологија

Јавниот долг на Република Македонија е државниот долг и долгот на јавните претпријатија и трговски друштва кои се во целосна или доминантна сопственост на државата, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје и на Народна банка на Република Македонија. Оттука, како носители на јавниот долг може да се јават Владата на Република Македонија, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, јавните претпријатија и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје и Народна банка на Република Македонија.

Оваа дефиниција за јавниот долг е содржана во Законот за јавен долг и ја претставува т.н. **национална методологија** за пресметка на јавниот долг. Согласно измените и дополнувањата на Законот за јавен долг се врши усогласување на методологијата за прикажување на јавниот долг според Законот за јавен долг и според ГФС методологијата, при што во вкупниот јавен долг се вклучува и долгот на Народна банка на Република Македонија. ГФС методологијата е содржана во **Прирачникот за статистика на владините финансии, издаден од страна на ММФ** и претставува често применувана методологија за пресметка на долгот на јавниот сектор.

II. Макроекономски движења во 2009 година

Тековен макроекономски амбиент

Светската економска криза која започна во САД и подоцна се прелеа преку Западна Европа во Источна Европа, не ја одмина ниту Република Македонија. И покрај тоа што кризата не го зафати македонскиот финансиски систем, сепак негативните ефекти од истата се одразија врз реалниот сектор, главно преку намалување на странската и домашната побарувачка за производи. И покрај тоа што во 2008 година беше остварен годишен раст на БДП од 4,8%, што е меѓу највисоките стапки во Европа во оваа кризна година, веќе во четвртиот квартал од 2008 година негативните ефекти од светската економска криза се пренесоа и во Република Македонија.

Падот на реалниот БДП во 2009 година изнесува 0,7%. Сепак, анализирано во однос на останатите европски земји, каде во одредени случаи се забележани и двоцифрени негативни стапки на раст (во балтичките земји и до 18%), остварувањата на македонската економија во 2009 година се релативно добри. Тоа секако се должи на добрата кондиција на македонското стопанство со која влезе во кризата, врз основа на преземените реформи во последните три години (ниски рамни даноци, намалени стапки на социјални придонеси, подобрена бизнис клима преку проектот регулаторна гилотина и други мерки), како и на преземените антикризни мерки од страна на Владата уште во најраната фаза на кризата, како и во текот на 2009 година.

Економската активност во 2009 година, анализирано по гранки, најмногу се намали во индустријата, која беше погодена од намалената извозна побарувачка. Исто така, пад беше забележан и во секторот сообраќај и врски заради намалениот транспорт на извозни стоки. Од друга страна, градежништвото, земјоделството, финансиското посредување, трговијата и јавната управа се сектори кои со остварениот раст го ублажија падот на БДП. Првите знаци на стабилизација на економијата се почувствуваа кон крајот на годината, кога БДП оставри позитивна стапка од 1,2%, при што индустриското производство на годишно ниво забележа раст од 4,3% во ноември и 20% во декември.

Како и другите мали и отворени економии со релативно недиференцирана производствена структура, македонскиот извоз трпеше негативни последици од намалената побарувачка од странските партнери, пред сè фирми од еврозоната. Остварен е пад на извозот во 2009 година од 28,4%, додека падот на увозот е помал и изнесува 21,7%. Како резултат на ова трговскиот дефицит во 2009 година се намали за 11,4% споредено со претходната година, изнесувајќи 23,4% од БДП. Во услови на понизок трговски дефицит, како и речиси исто ниво на приватни трансфери како минатата година, во 2009 година дефицитот на тековната сметка е релативно низок, изнесувајќи 7,3% од БДП.

Инфлацијата, измерена преку индексот на трошоци на живот, во 2009 година изнесуваше -0,8%, што претставува состојба на дефлација во економијата.

Наспроти економските предизвици со кои е соочена македонската економија, на пазарот на работна сила се регистрирани позитивни остварувања. Статистичките податоци за 2009 година покажуваат пораст на бројот на вработени за 20.886 лица во однос на 2008 година, или за 3,4% од вкупната вработеност. Со тоа, стапката на вработеност во 2009 година се зголеми на 38,4%. Стапката на невработеност изнесува 32,2%. Всушност, ваквата стапка претставува најниско ниво на невработеност во последните 7 години во Република Македонија. Имено, значително влијание врз евидентирањето на вработеноста имаше и концептот на бруто плата. Во

2009 година остварен е номинален раст на просечната нето плата од 24% и реален раст од 25%, кој се должи пред сè на еднократниот ефект од воведувањето на концептот на бруто-плата и негативната стапка на инфлација. Успешната примена на реформата бруто плата овозможи да се подобри финансиската дисциплина, како и редовноста во исплата на платите и придонесите за работниците. Така, во декември 2009 година, само 2,9% од работниците не примиле плата, што е за 4,6 процентни поени помалку во споредба со истиот период од 2008 година.

Во доменот на јавните финансии, во 2009 година беше водена контрациклична фискална политика насочена кон ублажување на последиците од светската економска криза врз македонската економија, при истовремено задржување на макроекономската стабилност. Остварениот буџетски дефицит во 2009 година изнесува 2,8% од БДП, што е меѓу најниските буџетски дефицити во Европа во 2009 година.

Во 2010 година, како пост-кризна година, се очекува да дојде до закрепнување на економијата и враќање на позитивна стапка на економски раст, при што се предвидува дека бруто домашниот производ ќе порасне за 2%. Инфлацијата се предвидува да изнесува 2%. Остварувањето на предвидениот економски раст во 2010 година ќе биде овозможено преку зголемената извозна побарувачка на македонските производи врз основа на заздравување на европските економии. Во иста насока се очекува да делува и умереното подобрување на состојбите на финансискиот и кредитниот пазар. На среден рок, повисоки стапки на раст на БДП се очекуваат во 2011 (3,5%) и 2012 година (проектиран раст од 5%). Ваквите проекции се темелат на очекувањата за надминување на светската економска криза во земјите од ЕУ - најголеми трговски партнери на Република Македонија, како и очекуваниот пораст на цените на светските берзи на најзначајните извозни производи. Се разбира, светското закрепнување ќе значи и реализација на добар дел од претходно најавените инвестициски проекти во Република Македонија, што ќе придонесе за интензивирање на економската активност.

Ваквите позитивни стапки на економски раст се очекува да се остварат при умерена стапката на инфлација која се предвидува дека во периодот 2010-2012 година ќе се движи помеѓу 2% и 3%.

На пазарот на работна сила, се очекува да продолжи растот на вработеноста присутен во 2009 година. Имено, според проекциите во 2010 година растот на вработеноста се очекува да биде поголем од 3%, а невработеноста да се намали за 3,2%, со што до крајот на 2010 година невработеноста во Република Македонија ќе се движи околу 30% од работната сила.

III. Извршување на Буџетот на Република Македонија за 2009 година

На полето на јавните финансии, во 2009 година, како и досега, се продолжи да се води дисциплинирана и прудентна фискална политика.

Вкупните буџетските приходи се остварени во апсолутен износ од 128,498 милијарди денари или 93% во однос на вкупно предвидените средства со Буџетот на Р. Македонија за 2009 година од 138,459 милијарди денари.

Вкупните буџетските расходи во 2009 година се реализирани во апсолутен износ од 139,393 милијарди денари или за 93% во однос на планот од 149,592 милијарди денари. И покрај отстапувањата на приходната и расходната страна, најмногу како резултат на влијанието на глобалната економска криза, таргетот за буџетскиот дефицит од 2,8% од БДП за 2009 беше целосно остварен. Тоа претставува еден од најниските буџетски дефицити остварен во европските земи во кризната 2009 година.

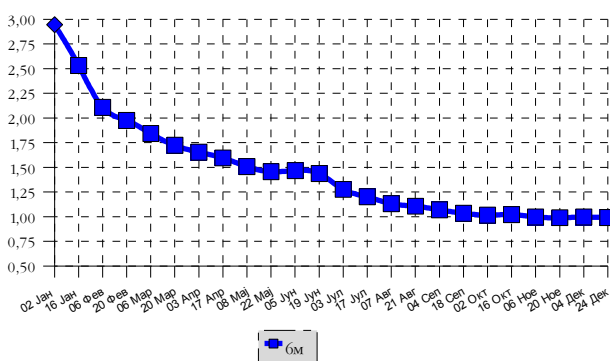
IV. Позначајни активности во период јануари-декември 2009 година

IV.1 Меѓународно опкружување (каматни стапки и девизни курсеви)

Она што го одбележа пазарот на евро зоната во 2009 година беше континуирано намалување на меѓубанкарската референтната каматна стапка (Euribor) за сите рокови на достасување. Имено, во овој период меѓубанкарската референтната каматна стапка (Euribor) со рок на достасување од 6 месеци се намали за околу 1,96 процентни поени, така што каматната стапка на 6-месечниот Euribor во јануари во просек изнесуваше 2,95%, додека на крајот од декември 2009 година истата изнесуваше 0,99%.

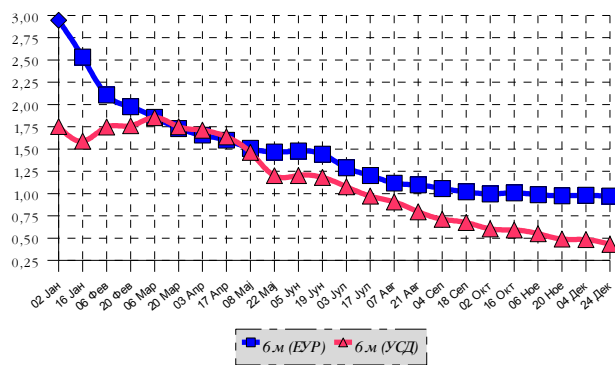
Во истиот период на пазарот на депозити во Лондон, меѓубанкарската референтната каматна стапка (Libor) изразена во евро валута со рок на достасување од 6 месеци, исто така, бележи тренд на континуирано намалување. Во овој период е евидентиран пад за околу 1,98 процентни поени, односно каматната стапка на 6-месечниот Libor изразен во евро валута на почетокот на годината изнесуваше 2,95%, а на крајот на годината нејзината вредност изнесуваше 0,97%. Меѓубанкарската референтна каматна стапка (Libor) изразен во доларска валута со рок на достасување од 6 месеци, во првиот квартал од 2009 година бележи благ пораст, додека во останатите квартали од 2009 година континуирано се намалува. Имено, каматната стапка на 6-месечниот Libor изразен во доларска валута, во јануари изнесуваше 1,75%, додека на крајот на декември истата изнесуваше 0,43%, што претставува пад за околу 1,32 процентни поени.

Графикон бр.1
Движење на каматната стапка ЕУРИБОР во 2009

Извор: European Central Bank

Графикон бр.2
Движење на каматната стапка ЛИБОР во 2009

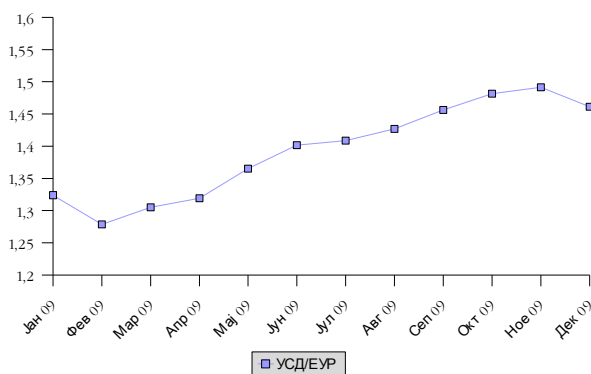
Извор: British Bankers Association

На домашниот пазар во текот на 2009 година, нивото на девизниот курс на денарот во однос на еврото се движеше во вредносниот интервал од 61,1496 до 61,4141 денари за едно евро. На почетокот од 2009 година, односно во јануари просечниот девизниот курс ДЕН/ЕУР изнесуваше 61,3998, додека во последниот месец од 2009 година просечниот девизен курс ДЕН/ЕУР изнесуваше 61,1778 денари, што претставува зголемување на вредноста за 0,36%. Во истиот период, девизниот курс на денарот во однос на американскиот долар бележеше континуирано апрецирање, односно зголемување на вредноста. Во овој период вредноста на денарот во однос на американскиот долар се зголеми за 10,19%, односно просечниот девизен курс ДЕН/УСД

во јануари 2009 година изнесуваше 46,0763 денари за еден американски долар, додека во декември 2009 година изнесуваше 41,8137 денари за еден американски долар. Во 2009 година, максималната вредност на денарот во однос на американскиот долар изнесуваше 40,4591 денари за еден американски долар, додека минималната вредност изнесуваше 48,9151 денари за еден американски долар.

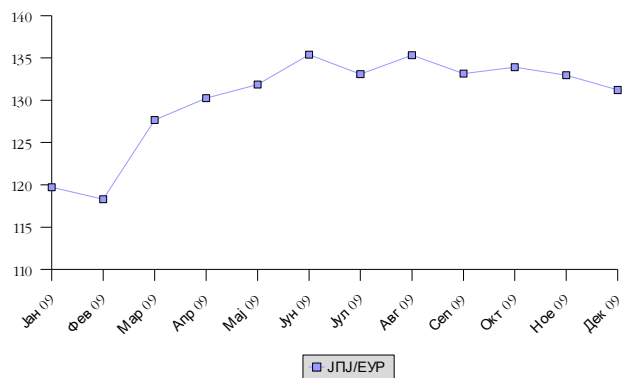
На меѓународниот финансиски пазар во 2009 година, девизниот курс на еврото во однос на американскиот долар бележеше континуирано апрецирање. Во текот на 2009 година вредноста на еврото во однос на доларот се зголеми за 9,41%, односно во јануари 2009 година просечниот девизен курс УСД/ЕУР изнесуваше 1,3239 долари за едно евро, а додека во декември истиот изнесуваше 1,4614 долари за едно евро. Истовремено, во текот на првата половина од 2009 година кај девизниот курс ЈПЈ/ЕУР забележано е апрецирање на еврото во однос на јапонскиот јен, за потоа во втората половина од годината вредноста на девизниот курс ЈПЈ/ЕУР да се стабилизира. Во анализираниот период вредноста на еврото во однос на јенот апрецираше за 8,75%, односно во јануари просечниот девизен курс ЈПЈ/ЕУР изнесуваше 119,73 јени за едно евро, додека во декември истиот изнесуваше 131,21 јени за едно евро.

Графикон бр. 3 Девизен курс УСД/ЕУР

Извор: European Central Bank

Графикон бр. 4 Девизен курс ЈПЈ/ЕУР

Извор: European Central Bank

IV.2. Кредитен рејтинг на Република Македонија во 2009 година

Оценките за кредитниот рејтинг кои Република Македонија ги доби во 2008 и 2009 година од страна на меѓународните кредитни рејтинг агенции: Standard & Poor's и Fitch како и од страна на Japan Credit Rating Agency во 2009 година, се прикажани во табелата во продолжение:

Кредитната рејтинг агенција Standard & Poor's

	2008	2009
Странска валута	BB+/Негативен	BB/Стабилен
Домашна валута	BBB-/Негативен	BB+/Стабилен

Извор: Standard & Poor's

Кредитната рејтинг агенција Fitch

	2008	2009
Странска валута	BB+/Стабилен	BB+/Негативен
Домашна валута	BB+/Стабилен	BB+/Негативен

Извор: Fitch

Кредитната рејтинг агенција Japan Credit Rating Agency

	2009
Странска валута	BB+/Стабилен
Домашна валута	BBB-/Стабилен

Извор: Japan Credit Rating Agency

Во јуни 2009 година кредитната рејтинг агенција Fitch додели нова ревидирана оценка за кредитниот рејтинг на Република Македонија за странска и за домашна валута со променет изглед од стабилен во негативен. Намалување на изгледот е карактеристично за повеќето земји од регионот за тој период од годината, како резултат на последиците од глобалната финансиска криза врз нивните економии.

Кредитната рејтинг агенција Standard & Poor's во септември 2009 година, ги подигна од негативни во стабилни очекувањата за идните кредитни задолжувања на Република Македонија. Според Агенцијата Македонија има еден од најниските дефицити во регионот. Обезбедувањето кредитни средства од надвор преку еврообврзницата и дополнителни кредитни средства, како што се кредитите од Европската инвестициска банка, Светска банка и слично, според оваа агенција помогна да се подобри ликвидноста на средствата во државата, односно да се зголеми вкупниот обем на средства и пред се девизната ликвидност. Исто така, од Агенцијата се истакнува дека со овие политики и мерки на Владата се подобрени девизните резерви и тие се на високо стабилно ниво. Сето тоа овозможи перцепцијата кај странските инвеститори да биде подобра, да се намалат каматната стапка по која земјата позајмува на кредитниот пазар и воопшто вкупниот економски и политички имиџ на земјата како една стабилна земја со стабилна иднина како што е објавено во рејтингот.

Во ноември 2009 година Јапонската кредитна рејтинг агенција JCR (Japan Credit Rating Agency) ја потврди доделената оценка за кредитниот рејтинг на земјата во 2007 година. Својата оценка Јапонската кредитна рејтинг агенција ја заснова на резултатите постигнати со континуираните економски реформи на Владата, прудентната фискална политика и умереното ниво на задолженост, како и на намалувањето на дефицитот на тековната сметка и одржувањето на нивото на девизните резерви на четири-месечна покриеност на увозот. Прогресот на земјата е потврден и во контекст на евроинтеграцискиот процес и препораката на Европската комисија за добивање на датум за преговори за членство. Јапонската кредитна агенција забележува и дека од земјите од Централна и Источна Европа, Македонија е најмалку погодена од економската и финансиската криза, токму поради успешното спроведување на соодветни мерки од страна на Владата, помалата зависност од надворешниот долг и ниска изложеност на екстерни ризици. Стабилниот кредитен рејтинг е добар сигнал за странските инвеститори и влијае позитивно на каматната стапка по која земјата позајмува на кредитниот пазар, како и на вкупниот економски и политички имиџ на Република Македонија.

IV.3. Движење на јавниот долг

Согласно со Националната методологија и методологијата на Меѓународниот Монетарен фонд, јавниот долг¹, во периодот 1 јануари – 31 декември 2009 година се зголемува за 258,7 милиони евра, т.е. 3,3 процентни поени во однос на БДП и истиот на крајот од 2009 година изнесува 2.128,8 милиони ЕУР, односно 32,1% од БДП (Анекс 1).

Кај државниот долг² се забележува пораст од 210,2 милиони евра и на крајот на 2009 година изнесува 1.597,2 милиони евра. И покрај благото зголемување за 2,7 процентни поени во однос на бруто домашниот производ, односно од 21,3% на 24,1%, државниот долг на Република Македонија и во 2009 остана на ниво кое е многу под рамките на Мاستришкиот критериум, според кој долгот на општата влада не смее да надминува 60% од БДП.

Движењето на јавниот долг во 2009 е под влијание на продолжувањето на реализацијата на проекти од областа на образованието, социјалните станови, земјоделството, здравството, патната инфраструктура, железничкиот сообраќај и енергетскиот сектор. Исто така, беше емитувана и втората еврообврзница на меѓународен пазар на капитал во вкупен износ од 175 милиони евра, како и повлекувањето од Народна банка на Република Македонија на општата алокација на специјални права за влечење од Меѓународниот монетарен фонд во износ 55,9 милиони евра и посебната алокација на специјални права за влечење во износ од 6,7 милиони евра.

Од аспект на **валутната структура** на јавниот долг доминантно учество има долгот деноминиран во евра со 65%. Долгот во домашна валута во однос на 2008 година се намалува за 9 процентни поени односно од 23% на 14% во вкупното портфолио на јавниот долг. Ова намалување на долгот во домашна валута е главно резултат на воведувањето на државни хартии со вредност со девизна клаузула односно емисија на 3, 6 и 12 месечни државни хартии од вредност со евро клаузула.

Каматната структура на вкупниот јавен долг бележи релативно еднакво учество на долгот со фиксни и варијабилни каматни стапки. На крајот на 2009 година долгот со фиксни каматни стапки учествуваше со 51% додека долгот со варијабилна камата учествуваше со 49%.

Во 2009 година учеството на **пазарниот долг** се зголемува споредено со претходната година за 184,6 милиони евра, што е, пред се, резултат на ново издадената еврообврзница.

Од **аспект на ризиците** со кои се соочува должничкото портфолио на јавниот долг на Република Македонија и кои се идентификуваат и во среднорочната Стратегија за управување со јавниот долг, може да се согледа умерено, но контролирано зголемување на ризикот од промена на каматните стапки. Од друга страна зголеменото

¹ Јавен долг е државниот долг и долгот на јавните претпријатија и трговски друштва кои се во целосна или доминантна сопственост на државата, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје и на Народна банка на Република Македонија.

² Државен долг се сите финансиски обврски создадени со задолжување на Република Македонија, вклучувајќи го долгот на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, не вклучувајќи го долгот на јавните претпријатија и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата општините, општините во градот Скопје и градот Скопје и на Народна банка на Република Македонија

учество на долгот во домашна валута придонесе за намалување на ризикот од промена на девизниот курс. Имајќи го предвид доминантното учество на долгот во евра, како и фактот дека Република Македонија има de facto режим на фиксен девизен курс на денарот во однос на еврото, изложеноста на портфолиото на јавниот долг кон ваков ризик е помалку значајна.

Со цел поефикасно управување со ризиците на кои е изложено должничкото портфолио на државата, Министерството за финансии на редовна основа ги следи движењата на основните индикатори за изложеноста на портфолиото на јавниот долг на Република Македонија на одредени видови на ризици.

Со цел следење на изложеноста на ризикот од рефинансирање, на континуирана основа се пресметува индикаторот просечно време до достасување (табела број 8). Притоа, вредноста на овој индикатор за вкупниот јавен долг на крајот на 2008 година изнесува 6.43 и заклучно со 31 декември 2009 година се намалува на 5.51 години. Доколку се согледа овој индикатор поединечно за внатрешниот јавен долг може да се констатира извесно намалување од 2,35 години на 1,76 години, со што портфолиото на домашниот долг станува во поголем степен изложено на ризик од рефинансирање. Ваквата динамика може да се објасни со постепено достасување на обврзниците издадени поради структурни цели кои се издадени под непазарни услови со подолги рокови на достасување. И кај надворешниот јавен долг се забележува благо намалување на овој индикатор во 2009 година од 8,54 на 7,22 години, што се должи на ограниченоста на Република Македонија да се задолжува под концесионални услови кај меѓународните финансиски институции.

Индикаторот за изложеност на пазарниот ризик-просечно време до промена на каматните стапки (табела 10), во текот на 2009 година се намалува од 5,53 на 4,58 години. Кај внатрешниот јавен долг и понатаму се задржува трендот на намалување на вредноста на овој индикатор, како резултат на намалувањето на учеството на структурните обврзници кои во најголем дел имаат фиксни каматни стапки и поголемо задолжување во континуирани државни хартии од вредност со рок до 1 година кои имаат променливи каматни стапки. Индикаторот за мерење на достасувањето (табела 9) се пресметува кај внатрешниот јавен долг и претставува мерка за изложеноста на портфолиото на пазарниот ризик, поточно на ризикот од промена на каматните стапки. Неговата вредност на крајот на 2008 година изнесува 1,68 години, а до 31 декември 2009 година се намали на 1,26 години.

IV.4. Издавање на осмата емисија на обврзниците за денационализација

Врз основа на Законот за издавање на обврзници на Република Македонија за денационализација („Службен весник на Република Македонија” број 37/2002, 89/2008), на 6 април 2009 година беше издадена осмата емисија на обврзници за денационализација во износ од 23 милиони ЕУР. Условите под кои е издадена оваа емисија на обврзници се идентични како и за првите седум емисии, односно рок на достасување 10 години со фиксна годишна каматна стапка од 2%. Првата рата за исплата на главнината и каматата на овие обврзници достасува на 01.06.2010 година.

Со Осмата емисија на обврзниците за денационализација опфатени се сите правосилни решенија за денационализација до 31.12.2008 година во кои како надомест се даваат обврзници.

IV.5. Сервисирање на јавниот долг

Сите обврски по основ на јавниот долг кои достасаа во 2009 година, беа редовно и навремено сервисирани од страна на Министерството за финансии, како и од останатите носители на јавниот долг.

За отплата на обврските по основ на главнина на државниот долг во Буџетот на РМ за 2009 година беа планирани 7,932 милиони денари, а потрошени беа средства во вкупен износ од 8,044 милиони денари, што претставува отстапување од само 1,4%.

За обврските по основ на каматни трошоци на државниот долг од Буџетот на РМ за 2009 година беа исплатени средства во вкупен износ од 2,445 милиони денари, што споредено со планираниот буџет во износ од 2,500 милиони денари, значеше отстапување за 2,2 %, односно помалку исплатени средства во однос на планираните .

Отстапувањето на планираните средства во Буџетот од реализираните за каматните плаќања се должи пред се на намалување на каматните стапки за надворешниот и внатрешниот долг за оние кредити кои се со варијабилна каматна стапка, како и на промените на вредноста на македонскиот денар во однос на другите валути (американски долари, јапонски јени и сл.)

Во врска со надворешниот долг на јавните претпријатија, истиот навремено беше сервисиран, така што јавните претпријатија во 2009 година по основ на главнина исплатија долг во вкупен износ од 1,394 милиони денари, а по основ на камата во износ од 564 милиони денари.

Отплатите на јавниот долг (државниот долг и долгот на јавните претпријатија) во 2009 година по основ на главнина изнесуваа 9,439 милиони денари, а по основ на камата 3,009 милиони денари.

IV.6. Континуирани државни хартии од вредност

IV.6.1. Примарен пазар на државни хартии од вредност(ДХВ)

Задолжување преку издавање на државни хартии од вредност во 2009 година - Со
Одлуката за утврдување на максималниот износ на ново задолжување преку издавање на државни хартии од вредност, од страна на Владата на Република Македонија (Службен весник бр. 22/09) максималниот износ е утврден во висина од 6 милијарди денари. Во овие рамки, новото задолжување по основ на издадени државни хартии од вредност во 2009 година изнесуваше 5.105,99 милијарди денари. Состојбата на вкупно издадените државни хартии од вредност на 31.12.2009 година изнесуваше 12.794,58 милиони денари, во споредба со 7.491,11 милиони денари³ на крајот од 2008 година.

Аукции на државни хартии од вредност - Во периодот јануари-декември 2009, издадени се 1, 3, 6 и 12-месечни државни записи, како и 2-годишни државни обврзници. Во овој период се одржаа вкупно триесет и три (33) аукции на ДХВ и три (3) повторни отворања на аукции на ДХВ. Вкупниот број на реализирани аукции по рочности е следен: четири емисии на 1-месечни државни записи, петнаесет емисии на 3-месечни државни записи и две повторни отворања на аукции, десет емисии на 6-месечни државни записи, три емисии на 12-месечни државни записи и едно повторно отворање на аукција. Покрај емисија на краткорочни државни хартии од вредност, во 2009 година беше издадена и една емисија на 2 годишни државни обврзници.

Вкупниот износ кој беше понуден на аукциите на државните хартии од вредност во 2009 година изнесуваше 46,58 милијарди денари, односно поодделно по рочности вкупниот понуден износ беше дистрибуиран на следниот начин: кај 1-месечните државни записи беше понуден износ од 6,8 милијарди денари, кај 3-месечните државни записи 27,43 милијарди денари, кај 6-месечните 9,3 милијарди денари, кај 12-месечните 2,8 милијарди денари, и кај 2-годишните државни обврзници 0,25 милијарди денари. Вкупната реализација на аукциите во истиот период изнесуваше 31,74 милијарди денари. Врз основа на презентираниите податоци за понудениот износ на аукциите на ДХВ и износот на реализација на аукциите на ДХВ, може да се согледа дека процентот на успешност на аукциите во 2009 година изнесува 68,15%, што претставува зголемување за 8,27 процентни поени во однос на 2008 година, кога процентот на успешност на аукциите изнесуваше 59,88%.

Во креирањето на политиката на издавање на државните хартии од вредност, значително е зголемено учеството на подолгорочни 6-месечни и 12-месечни државни записи, за сметка на 3-месечни државни записи. Тоа е во согласност со определбата на Министерството за Финансии за развој на подолгорочни инструменти за финансирање. Рочната структура на континуирани ДХВ на 31.12.2009 година е следна:

-процентуалното учество на 3-месечните државни записи во рочната структура изнесува 24,85%, што претставува намалување за 31,40 процентни поени во однос на учеството на 3-месечните државни записи на 31.12.2008 година кога истото изнесува 56,25%,

---

³ Разликата меѓу износот на новото задолжување во 2009 година и зголемувањето на состојбата на издадени државни хартии од вредност се должи на примената на различни методологии на пресметка.

-процентуалното учество на 6-месечните државни записи во рочната структура изнесува 55,50%, што значи зголемување за 38,69 процентни поени во споредба со учеството на 6-месечните државни записи на 31.12.2008 година кога истото изнесува 16,81%,

-процентуалното учество на 12-месечните државни записи во рочната структура изнесува 14,37%, што претставува зголемување за 9,52 процентни поени во однос на учеството на 12-месечните државни записи на 31.12.2008 година кога истото изнесува 4,85%,

-процентуалното учество на 2-годишните државни обврзници во рочната структура изнесува 3,13%, што значи намалување за 11,41 процентни поени во споредба со учеството на 2-годишните државни обврзници на 31.12.2008 година кога истото изнесува 14,54%, и

-процентуалното учество на 3-годишните државни обврзници во рочната структура изнесува 2,15%, што претставува намалување за 5,40 процентни поени во однос на учеството на 3-годишните државни обврзници на 31.12.2008 година кога истото изнесува 7,55%. (графикон бр.10)

Движење на каматните стапки на аукциите на државни хартии од вредност - Во зависност од типот на тендерот кој се применува, каматните стапки на државните записи од нивното воведување до денес се одредуваат пазарно (тендер со каматни стапки) или истите се однапред дефинирани од страна на Министерството за финансии (тендер со износи). Во 2009 година, во зависност од пазарните услови, на аукциите на државни хартии од вредност се применуваа и двата типа на тендери (тендер со износи и тендер со каматни стапки).

Во текот на 2009 година, јасно можат да се издиференцираат два периоди: во првата половина од годината кога се заостри кризата и соодветно условите на пазарот, каматните стапки имаа тенденција на зголемување, додека во втората половина од 2009 година дојде до нивно драстично намалување. Така, во втората половина на 2009 година каматната стапка на 6-месечните државни записи со девизна клаузула (кои доминираа во ова полугодие) изнесуваше 5,50%, во споредба со просечната стапка постигната во првото полугодие од 8,23% или 9,10% колку што достигна највисоката каматна стапка на 6-месечните денарски хартии од вредност во пикот на економската криза.

Од презентираниите податоци за каматните стапки на државните хартии од вредност, може да се констатира дека со воведувањето на државните хартии од вредност со девизна клаузула каматните стапки на државните хартии од вредност се намалија во просек од 2,00 до 3,40 процентни поени (графикон бр.8).

Воведување на 1 – месечни државни записи - Почнувајќи од март 2009 година, Министерството за финансии вовеле 1-месечни државни записи, со цел подобро да одговори на ликвидносните потреби на пазарните субјекти, како и за обезбедување на дополнителни средства за финансирање на буџетските потреби. Во текот на 2009 година се одржаа вкупно четири аукции на 1-месечни државни записи, односно се одржаа по две аукции во месец март и април.

Државни хартии од вредност со девизна клаузула - Во јуни 2009 година, Министерството за финансии вовеле државни хартии со вредност со девизна клаузула. Воведувањето на овој финансиски инструмент беше поттикнато од повеќе цели меѓу

кои: намалување на каматниот трошок на Министерството за финансии, одговор на потребите на потенцијалните инвеститори на пазарот на државни хартии од вредност, продолжување на рочноста на портфолиото и испраќање на јасни сигнали за стабилноста на домашната валута.

Воедно, во втората половина од 2009 година намалена е и фреквенцноста на одржувањето на аукциите со истовремено насочување кон издавање на државни хартии од вредност со подолги рокови. Примената на овој финансиски инструмент се среќава во праксата на повеќе земји во светот меѓу кои во Хрватска, Бугарија, Турција и други.

Сопственичка структура на примарно реализираните државни хартии од вредност -

Во текот на 2009 година продолжи трендот на доминантно учеството на банките во сопственичката структура на недостасаните ДХВ во однос на останатите субјекти на примарниот пазарот на државни хартии од вредност. Заклучно со 31.12.2009 година процентуалното учество на банките во сопственичката структурата на државните хартии од вредност изнесува 70,26%, додека учеството на останатите субјекти изнесува 29,74%. Во анализираниот период, учеството на банките се зголеми за 4,31 процентни поени во однос на учеството на останатите субјекти кое е намалено за истата разлика. Заклучно со 31.12.2008 година, соодносот меѓу банките и останатите пазарни субјекти изнесуваше 65,95 спрема 34,05, респективно (графикон бр. 12).

IV.6.2. Секундарен пазар на ДХВ

Паралелно со натамошниот развој на примарниот пазар се развиваше и секундарното тргување со државните хартии од вредност. Тргувањата се реализираат на Македонската берза АД Скопје и на пазарот преку шалтер (ОТС). На Македонската берза се тргува со структурни (осум емисии на државни обврзници за денационализација и обврзници за старото девизно штедење) и со континуирани државни обврзници.

Во текот на 2009 година, вкупниот обем на тргување реализиран на Македонската берза АД Скопје во овој период изнесуваше 13.995.928,00 ЕУР, што претставува намалување за 45,86% во однос на вкупен обем на тргување во 2008 година, кога истиот изнесуваше 25.851.560,00 ЕУР. Истовремено, вкупниот остварен промет на тргување изнесуваше 11.924.855,00 ЕУР или 740.879.135,00 денари што во однос на 2008 година претставува пад за 46,17% (графикон бр.15 и 16).

Во истиот период, на пазарите преку шалтер се извршени вкупно 32 трансакции со државни хартии од вредност, односно 30 трансакции со државни записи и 2 трансакции со државни обврзници. Вкупниот номинален износ на тргување изнесуваше 431.060.000,00 денари, од кој 428.960.000,00 денари се однесуваат на реализирани трансакции со државни записи, а 2.100.000,00 денари на реализирани трансакции со државни обврзници. Доколку се изврши споредбена анализа на тргувањето на пазарите преку шалтер во 2009 година со тргувањето во 2008 година, може да се констатира дека и покрај поголемиот број на реализирани трансакции во 2009 година, вкупниот номиналниот износ на тргување е помал за 155.440.000,00 денари во однос на 2008 година. Имено, како дополнителна карактеристика која го одбележа тргувањето на

пазарите преку шалтер во 2009 година е тоа што најголем дел од реализираните трансакции се извршени со краткорочни државни хартии, односно од вкупно реализираниот номинален износ на тргување со државни хартии од вредност, 99,51% отпаѓа на тргувањето со краткорочните државни хартии од вредност, што претставува зголемување за 31,31 процентен поен во однос на тргувањето во 2008 година.

IV.7. Новосклучени заеми во 2009 година

● **Проект за подобрување на постојната регионална и општинска патна мрежа** – На 28.01.2009 година Министерството за финансии во име на Владата на Република Македонија и Европската банка за обнова и развој потпишаа Договор за заем за Проектот за подобрување на постојната регионална и општинска патна мрежа. Корисник на средствата на заемот е Агенцијата за државни патишта на Република Македонија. Целта на проектот е подобрување на постојната регионална мрежа во должина од 160km, како и подобрување на постојната општинска патна мрежа на територијата на Република Македонија.

Условите под кои е потпишан овој проект се следните:

- износ: 50.000.000 евра
- каматна стапка: варијабилна ЕУРИБОР плус 0,50%
- рок на отплата: 15 години со вклучен грејс период
- грејс период: 4 години
- провизија: еднократна провизија во износ од 0,50% од износот на заемот.

На износот на неповлечените средства од заемот се плаќа провизија во износ од 0,25% од износот на заемот на годишно ниво.

● **Проект за подобрување на општинските услуги** – На 29.06.2009 година Министерството за финансии во име на Владата на Република Македонија и Меѓународната банка за обнова и развој - Светската банка потпишаа Договор за заем за Проектот за подобрување на општинските услуги. Корисници на средствата на заемот се општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, јавните претпријатија кои се основани од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, а кои ги исполнуваат условите за задолжување согласно Законот за јавен долг и Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа. Основна цел на проектот е преку финансирање на општините и јавните претпријатија основани од општините, по пат на задолжување на општината со on-lending аранжман, да се овозможи реализирање на општински проекти кои преку зголемување на приходите на општините/јавните претпријатија или пак намалување на оперативните трошоци на истите, ќе придонесат кон подобрување на перформансите на општината, квалитетот на комуналните и другите општински услуги. Средствата од заемот ќе бидат наменети за финансирање на инвестициони Проекти кои генерираат профит за општината/ЈП, односно кои имаат поврат на вложената инвестиција или пак Проекти кои доведуваат до намалување на

оперативните трошоци на општините/јавните претпријатија.

Условите под кои е потпишан овој проект се следните:

- износ: 18.900.000,00 евра;
- каматна стапка: шестмесечен ЛИБОР со варијабилен распон;
- рок на отплата: 13 години со вклучен грејс период;
- грејс период: 5 години; и
- провизија: еднакратна провизија во износ од 0,25%од износот на заемот.

● **Проект за условени парични трансфери** – На 02.09.2009 година Министерството за финансии во име на Владата на Република Македонија и Меѓународната банка за обнова и развој – Светска банка потпишаа договор за Проектот за условени парични трансфери. Корисник на средствата на заемот е Министерство за труд и социјална политика. Целта на проектот е зајакнување на ефективностa и ефикасноста на мрежата за социјална заштита преку воведување на социјални парични трансфери и подобрувања на администрацијата, надзорот, следењето и евалуацијата на трансферите на социјална помош.

Условите под кои е потпишан овој проект се следните:

- износ: 19.300.000,00 евра;
- каматна стапка: шест-месечен ЛИБОР со варијабилен распон;
- рок на отплата: 25 години со вклучен грејс период;
- грејс период: 7 години; и
- провизија: еднакратна провизија од 0,25%од износот на заемот (на денот на повлекување на средствата).

● **Проект “Водовод и канализација на општините фаза I** - На 04.12.2009 година Министерството за финансии во име на Владата на Република Македонија и Кредитната банка за обнова – КфВ потпишаа договор за заем за финансирање на Проектот “Водовод и канализација на општините фаза I. Корисници на средствата на заемот се општините и јавните комунални претпријатија основани од општините. Целта на проектот е обезбедување на одржливо снабдување со вода за пиење за населението во одбрани програмски општини по социјално прифатливи цени.

Условите под кои е потпишан овој проект се следните:

- износ: 8.635.000,00 евра;
- каматна стапка: фиксна 2%;
- рок на отплата: 30 години со вклучен грејс период;
- грејс период: 10 години; и
- провизија: на износот на неповлечените средства од заемот се плаќа провизија во износ од 0,25%од износот на заемот на годишно ниво .

IV.8. Издавање на еврообврзница - примарна емисија и секундарно тргување

Во 2009 година емитувана е втората еврообврзница на меѓународниот пазар на капитал. Интересот за еврообврзницата кај странските инвеститори беше значителен. Оваа хартија од вредност од страна на рејтинг агенциите Standard & Poor's и Fitch беше оценета со BB и BB+, соодветно. За големиот интерес за купување на оваа еврообврзница говори и фактот што побарувачката беше поголема од понудениот износ дефиниран во проспектот за издавање за 48,6 милиони евра, а инвеститорската база е географски дисперзирана по целиот европски континент и пошироко и ја сочинуваат инвеститори од Велика Британија (59,9%), Швајцарија (11,3), Бразил (8,6%), Австрија (6,9%), Данска (5,1%), Германија (3,1%), Грција (2,9%), Бенелукс (1,5%), и други земји (0,7%). Главните купувачи се друштва за управување со средства (35,8%), пензиски фондови (22,9%), инвестициони фондови (18,6%), приватни банки (10,8%), банки (7,6%), осигурителни фондови (3,4%), и други (0,9%). Во услови на економска криза кога се ограничени изворите на финансирање во глобални рамки, Република Македонија успеа да привлече широка лепеза на инвеститори и во целост успешно да ја запише понудената емисија.

Условите под кои е издадена еврообврзницата се:

- износ: 175.000.000 евра;
- рок на доспевање: 3,5 години, односно јануари 2013 година; и
- купонска каматна стапка: 9,875%.

На секундарниот пазар, куповната цена на првата еврообврзница, која достасува во 2015 година, во 2009 година се движи во распон од 62,327 до 88,918, а среднорочниот swar распон од 406,874 до 1030,248 базични поени. Просечната куповна цена изнесува 77,413 а просечниот среднорочен swar распон изнесува 645,423 базични поени. (графикон бр.17). Додека пак, во 2008 година, куповна цена се движи во границите од 74,688 до 95,128, а среднорочниот swar распон од 73 до 714 базични поени. Во 2008 година, просечната куповна цена е 87,031, а просечниот среднорочен swar распон изнесува 270 базични поени.

Во 2009 година е остварена пониска куповна цена на тргување за 9,618 и остварен е повисок просечен среднорочен swar распон за 375,423 базични поени, споредено со 2008 година. Имено, од почетокот на 2009 година може да се забележи речиси постојано зголемување на цената, а истовремено намалување на среднорочниот swar распон на еврообврзницата.

Куповната цена на втората еврообврзница, која достасува во 2013 година, во периодот од месец јули до крај на 2009 година се движи во распон од 100,597 до 107,981, а среднорочниот swar распон од 474,746 до 743,085 базични поени. Просечната куповна цена изнесува 105,245, а просечниот среднорочен swar распон изнесува 574,910 базични поени (графикон бр.18).

IV.9. Издадени гаранции во 2009 година

Државна гаранција на Република Македонија на обврските од Договорот за заем, наменет за финансирање на мали и средни претпријатија и други приоритетни проекти

- Договорот за задолжување меѓу Македонската банка за поддршка на развојот и Европската инвестициска банка за проектот за финансирање на мали и средни претпријатија е потпишан на 25.06.2009 година, и на истиот датум е потпишан и Договорот за гаранција склучен меѓу Министерството за финансии и Европската инвестициска банка. Република Македонија го гарантира намирувањето на обврските во износ од 100.000.000 евра по Договорот за заем наменет за финансирање на мали и средни претпријатија и други приоритетни проекти. Проектот е дел од антикризните мерки кои Владата на Република Македонија ги презема за обезбедување на средства за финансирање на малите и средни претпријатија, со цел да обезбеди свеж капитал за време на финансиска криза, како и да ги олесни последиците од кризата во овој сегмент на реалниот сектор.

Условите под кои е потпишан овој проект се следните:

-износ: 100.000.000 евра;

-каматна стапка: каматната стапка се утврдува при повлекувањето на секоја транша поединечно;

-рок на отплата: најмалку 4 години, а најмногу 12 години, со вклучен грејс период од најмалку 4 години за делот од Проектот наменет за финансирање на мали и средни претпријатија, а рокот за отплата за делот од Проектот наменет за финансирање на други приоритетни проекти е најмалку 4 години, а најмногу 15 години, со вклучен грејс период од најмалку 5 години; и

-повлекување: најмногу 25 транши со минимален износ од 3.000.000 евра.

V. Преглед на квантитативните таргети

Согласно Законот за јавен долг (Сл. весник бр. 62/05 и 88/08) долгот на Народната банка на Република Македонија се вклучува во опфатот на јавен долг и служи за статистички цели. Но, истиот не е вклучен при подготвување на проекциите за јавниот долг и поставување на таргетите во Стратегијата за управување со јавен долг. Од овие причини, во презентираниите податоци во Табела број 1, категоријата јавен долг не го вклучува долгот на Народната банка на Република Македонија.

Од Табелата бр. 1 може да се констатира дека утврдените параметри за портфолиото на јавниот долг се во рамките на краткорочните таргети за 2009 година поставени во Стратегијата за управување со јавен долг за периодот 2009-2011 година, односно дека Министерството за финансии управува со јавниот долг целосно во согласност со овластувањата од Собранието на Република Македонија.

Табела бр.1
Споредба на портфолиото на јавниот долг и квантитативните таргети утврдени во Стратегијата

Таргети	Параметри на портфолиото на јавниот долг заклучно декември 2008 година	Параметри на портфолиото на јавниот долг заклучно декември 2009 година*	Таргети за периодот 2009 до 2011 година
Однос меѓу вкупниот јавен долг и БДП	24,36%	27,1%	да не надминува 40%
Однос меѓу државен долг и БДП	21,3%	24,1%	да не надминува 30%
Однос меѓу вкупно гарантираниот долг и БДП	2,6%	2,6%	да не надминува 10%
Учество на долгот во домашна валута во вкупниот јавен долг	во домашна валута-9%	во домашна валута- 1,7%	Долг во домашна валута- 13%(со девијација од 3% поени)
Учество на евро долгот во вкупниот јавен долг	долг во евра- 65,8%	долг во евра-77,1%	70%(со девијација од 5%поени)
Учество на надворешен јавен долг во вкупен јавен долг	Надворешен јавен долг- 70,4%	надворешен јавен долг- 72,5%	надворешен јавен долг 70%-80%
Нето задолжување по основ на вкупен јавен долг во 2009 година	-	211,7 мил.ЕУР	370 мил. евра

Таргети	Параметри на портфолиото на јавниот долг заклучно декември 2008 година	Параметри на портфолиото на јавниот долг заклучно декември 2009 година*	Таргети за периодот 2009 до 2011 година
Нето задолжување по основ на гарантиран јавен долг во 2009	-	3,8 мил. ЕУР	150 мил. евра

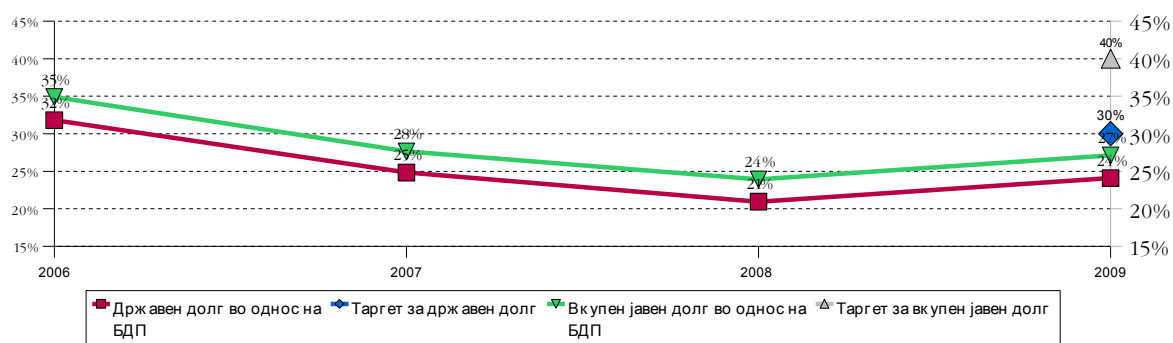
*При следење на реализацијата на таргетите долгот на НБРМ не е вклучен во пресметките за вкупниот јавен долг, согласно член 7 став 5 од Законот за јавен долг.

Извор: Министерство за финансии (МФ)

V.1. Јавен долг во однос на БДП

Согласно таргетот утврден во Стратегијата, *јавниот долг во однос на БДП во наредните три години не смее да надминува 40%*, додека *државниот долг не смее да го надминува нивото од 30% во однос на БДП*. На крајот на 2009 година државниот долг во однос на БДП е значително под утврдениот таргет и изнесува 24,1%, додека вкупниот јавен долг е на ниво 27,1% од БДП.

Графикон бр.5
Споредба на односот јавен долг/БДП, државен долг/БДП и таргетите поставени со Стратегијата

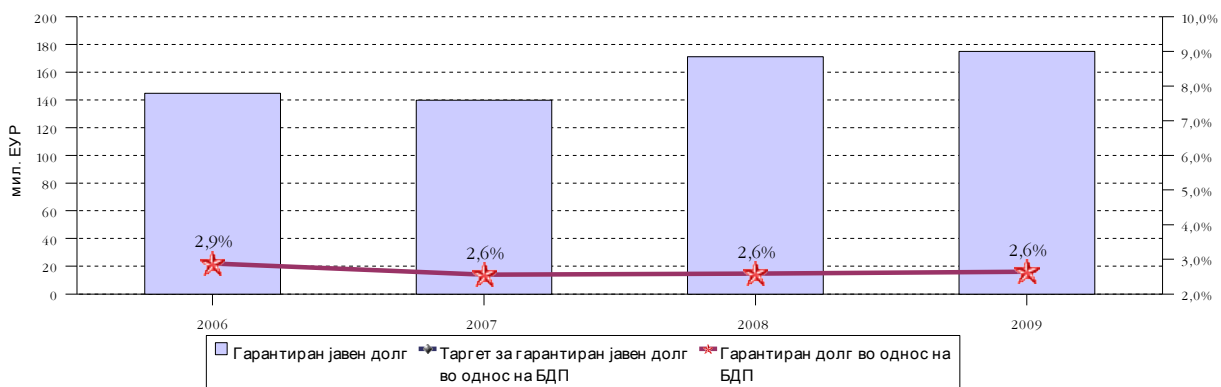

Извор: МФ

V.2. Гарантиран јавен долг во однос на БДП

Согласно таргетите утврдени во Стратегијата кои се однесуваат на издавањето на гаранции во период од 2009 до 2011 година, *износот на гарантираниот јавен долг во наредните три години не смее да надмине ниво од 10% од бруто домашниот производ*. Според актуелните податоци за јавно-гарантираниот долг, заклучно со декември 2009 година, реалната состојба на издадените гаранции е под нивото на утврдениот таргет и изнесува 2,6% во однос на БДП.

Графикон бр.6
Споредба на односот гарантиран долг/БДП и таргетите

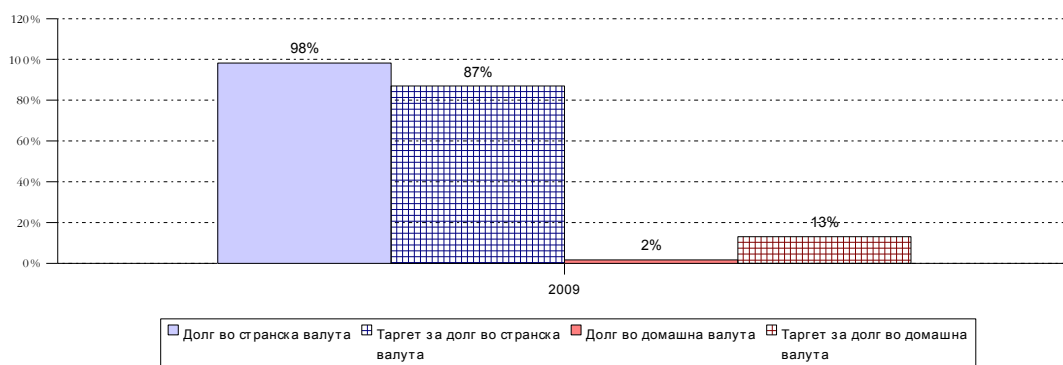

Извор: МФ

V.3. Долг во домашна валута

Учеството на долгот во денари во однос на вкупниот јавен долг на крајот на 2009 година изнесува 1,7%, што значи дека 98,3% од портфолиото на јавен долг е деноминиран во странска валута (графикон бр. 7).

Графикон бр. 7
Споредба на односот вкупен јавен долг во домашна/странска валута и таргетот утврден со Стратегијата

Извор: МФ

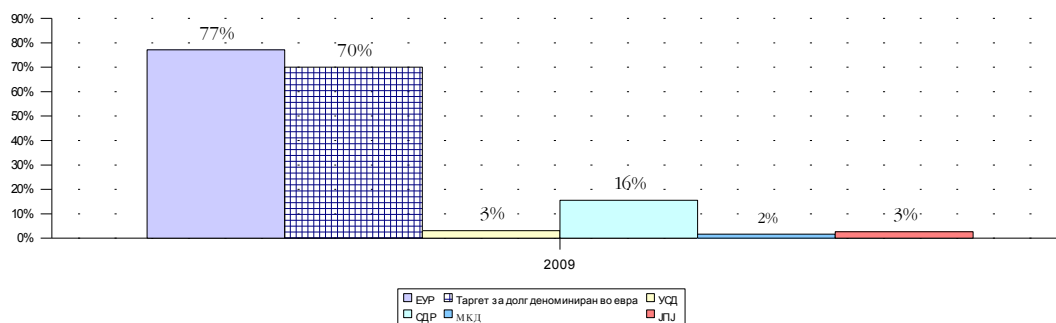
Ова отстапување во целост се должи на издавањето на државните хартии од вредност со девизна клаузула, кои се издаваат и исплаќаат во денари, а се индексирани за евро валута. Дел од причините за издавањето на овие хартии од вредност се намалувањето на каматниот трошок и поддржување на политиката на Народната банка за оддржување на стабилноста на курсот на домашната валута.

V.4. Долг во странска валута

Во текот на 2009 година валутната структура на вкупниот јавен долг бележи подобрување што се должи на определбата на Министерството за финансии новите задолжувања да бидат во евро валута. Ова произлегува од de facto фиксниот режим на девизниот курс на денарот во однос на еврото. На крајот на 2009 година учеството на евро долгот во вкупниот јавен долг изнесува 77,1% и во споредба со 2008 година се зголемува за 11,3 процентни поени.

Графикон бр. 8
Валутна структура на надворешниот јавен долг и таргетот за 2009 год.

Извор: МФ

V.5. Нето задолжување во 2009 година

Нето задолжувањето во текот на 2009 година го вклучува планираното повлекување на средства по основ вкупниот јавен долг намалено за планираните отплати по основ на истиот. Согласно дефинираниот таргет “*нето задолжувањето во 2009 година се планира да изнесува 370 милиони евра*“, додека реализираното нето задолжување изнесува 211,7 милиони евра. Врз основа на ова, може да се заклучи дека и по основ на овој таргет нето-задолжувањето е во рамките на утврдените лимити дефинирани во Стратегијата.

V.6. Ново издадени гаранции

Со цел намалување на ризикот од потенцијалните обврски со стратегијата се дефинира годишниот износ на нето-задолжување по основ на гарантиран долг на јавните претпријатија, при што *во текот на 2009 година максималниот износ на нето задолжувањето по основ на гарантиран долг не смее да надмине 150 милиони евра*. Во текот на 2009 година од планираните 150 милиони евра, реализирани се само 3,8 милиони евра нето -задолжување по основ на гарантиран јавен долг.

VI. Активности во управувањето со јавниот долг

VI.1. Повлечени средства по основ на надворешен јавен долг

Табела бр.2
Повлекувања по основ на веќе склучени и новосклучени кредити по кредитори и нивоа на јавен долг

Во милиони евра	Јан-Дек 2009 Реализација	Планирани повлекувања Јан-Дек 2009	Процент на реализација во 2009*
Вкупен јавен долг	319,2	249,3	128%
Државен долг	222,0	221,1	100%
Долг на централна влада	222,0	221,1	100%
Официјални кредитори	47,0	46,1	102%
Мултилатерални кредитори	31,4	38,5	81%
ИБРД	26,1	38,5	68%
ИФАД	0,0	0,0	-
ЦЕДБ	5,0	0,0	-
ЕБРД	0,3	0,0	-
ЕИБ	0,0	0,0	-
Билатерални кредитори	15,6	7,6	204%
Приватни кредитори	175,0	175,0	100%
Јавни претпријатија	97,2	28,2	345%
Официјални кредитори	97,2	28,2	345%
Мултилатерални кредитори	93,7	25,8	363%
ИБРД	3,6	1,8	198%
ЕБРД	5,7	4,0	143%
ЕИБ	12,5	20,0	62%
ММФ	71,9	0,0	-
Билатерални кредитори	3,6	2,4	149%
Приватни кредитори	0,0	0,0	-

Извор: МФ и НБРМ

VI.2. Примарен пазар на ДХВ

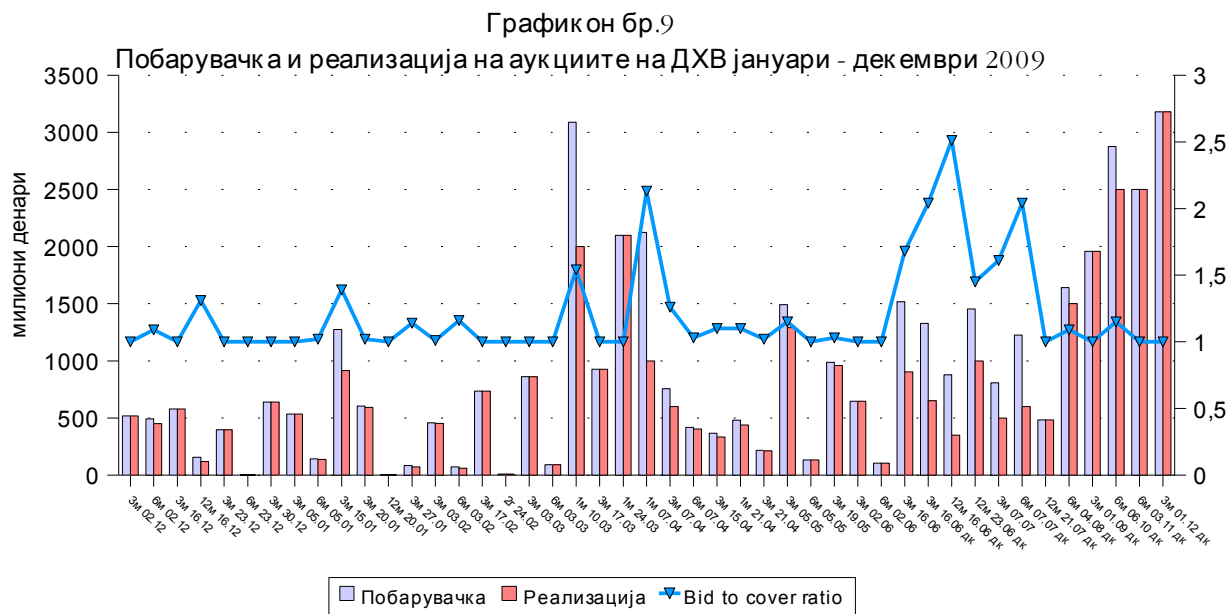
Табела бр. 3

Нето емисија на континуирани државни хартии од вредност и структурни обврзници во милиони евра

		ЛЈ-2009	ЛЈ-2009	ЛЈ-2009	ЛЈ-2009	Вкупно ЛЈ-ЛЈ-2009
И	Нето издадени континуирани државни хартии од вредност	84,3	-52,7	-16,0	67,6	83,2
1	1-месечни ДЗ	66,3	-66,3	0,0	0,0	0,0
2	3-месечни ДЗ	24,3	-2,5	-49,9	11,7	-16,5
3	6-месечни ДЗ	-1,3	-4,0	28,8	69,5	93,1
4	12-месечни ДЗ	-1,1	20,5	5,1	-1,8	22,6
5	2-годишна ДО	-3,9	-0,3	0,0	-7,1	-11,3
6	3-годишна ДО	0,0	0,0	0,0	-4,8	-4,8
ИИ	8-та емисија на обврзница за денационализација*		23,0			23,0
ИИИ	Вкупно	84,3	-29,7	-16,0	67,6	106,2

* По основ на обврзниците за денационализација нема реален прилив на средства во Буџетот на Република Македонија туку тие се емитираат за решавање на структурни проблеми. Отстапувањето во износ од 4,82 милиони евра во однос на вредноста во перспективата се должи на резервата наменета за евентуално ненамерно исполнетите правосилни решенија.

Извор: МФ

Извор: МФ

*Bid to cover ratio- коефициент кој ја прикажува покриеноста на реализацијата со побарувачка

Табела бр.4
Просечни каматни стапки на ДХВ без девизна клаузула

Датум на одржување на аукциите	Просечна каматна стапка на 1-месечни ДЗ	Просечна каматна стапка на 3-месечни ДЗ	Просечна каматна стапка на 6-месечни ДЗ	Просечна каматна стапка на 12-месечни ДЗ	Купонска каматна стапка на 2-годишна ДО	Купонска каматна стапка на 3-годишна ДО
Јануари 09		7,49	7,26	7,00		
Февруари 09		7,77	7,51		8,50	
Март 09	8.58	8,73	7,69			
Април 09	8.70	8,96	9,10			
Мај 09		9,05	8,80			
Јуни 09		9,34	8,99			
Јули 08		8,65				

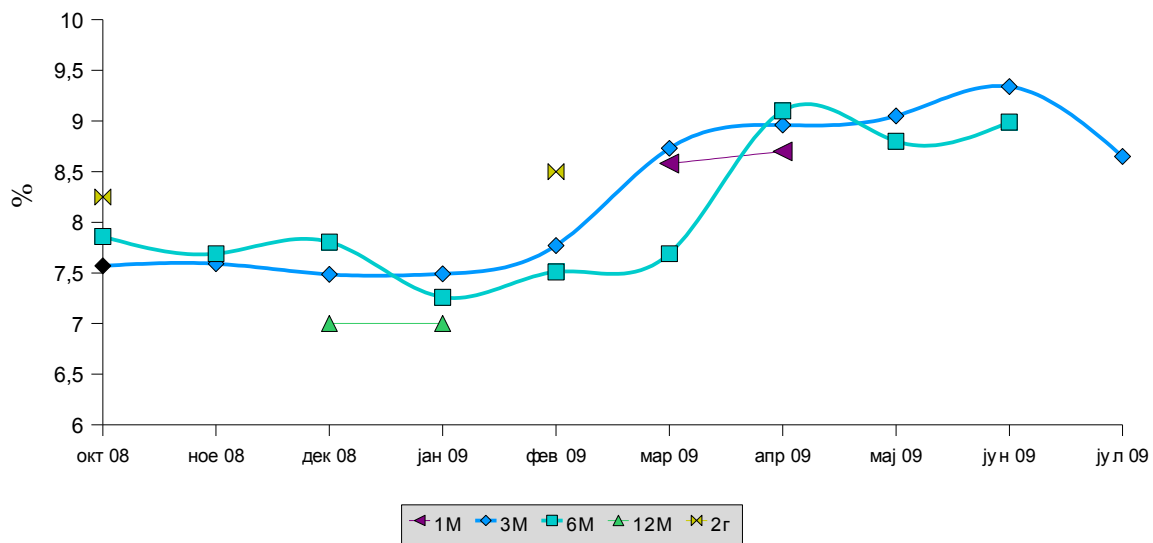
Извор: МФ

Табела бр.5
Каматни стапки на ДХВ со девизна клаузула

Датум на одржување на аукциите	Каматна стапка на 1-месечни ДЗ	Каматна стапка на 3-месечни ДЗ	Каматна стапка на 6-месечни ДЗ	Каматна стапка на 12-месечни ДЗ	Купонска каматна стапка на 2-годишна ДО	Купонска каматна стапка на 3-годишна ДО
Јуни 09		5,25		7,00		
Јули 09			5,25	5,70		
Август 09			5,50			
Септември 09		5,40				
Октомври 09			5,50			
Ноември 09			5,50			
Декември 09		5,30				

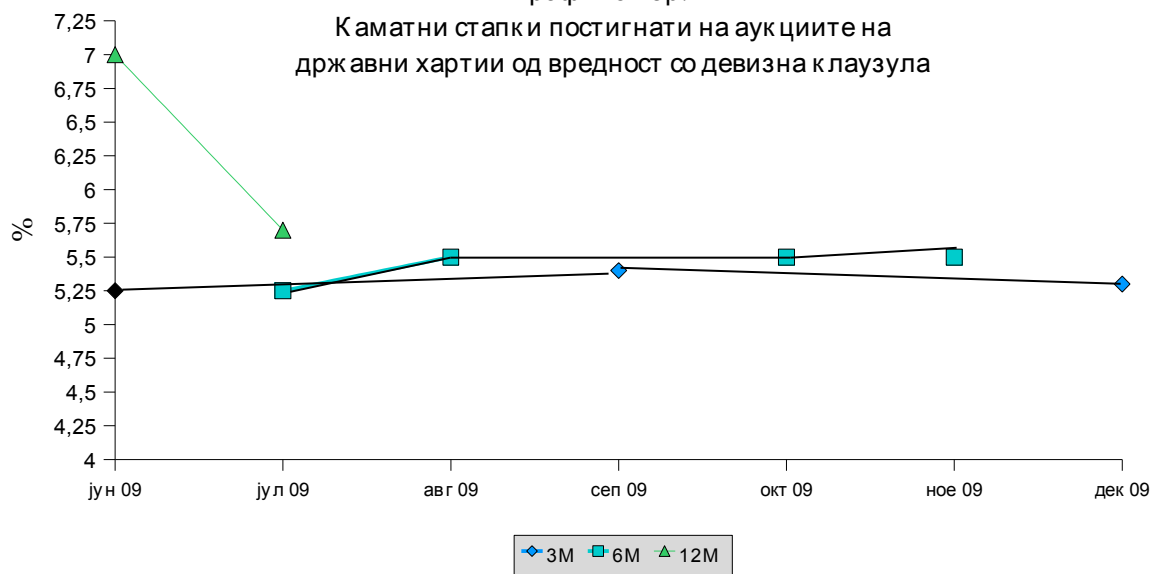
Извор: МФ

Графикон бр.10
 Каматни стапки постигнати на аукциите на ДХВ без девизна клаузула

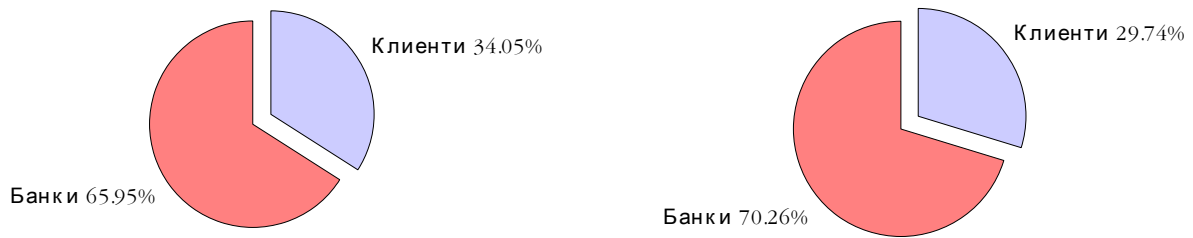
Извор: МФ

Графикон бр. 11
 Каматни стапки постигнати на аукциите на државни хартии од вредност со девизна клаузула

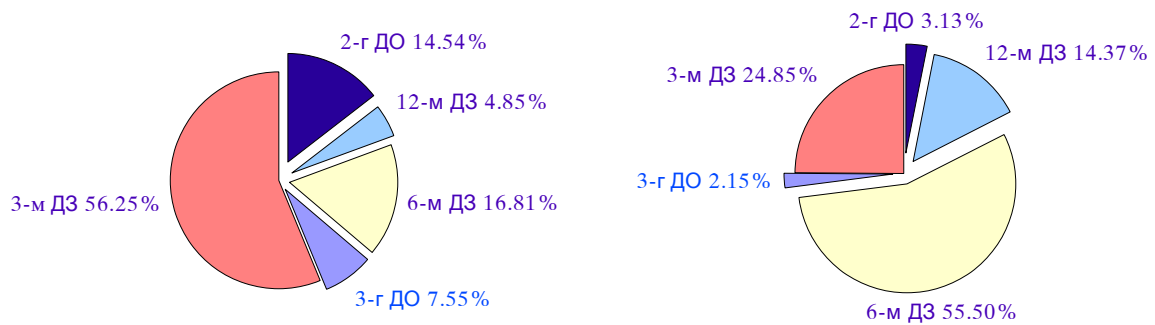
Извор: МФ

Графикон бр.12
 Сопственичка структура на континуирани ДХВ
 31.12.2008 год. 31.12.2009 год.

Извор: МФ

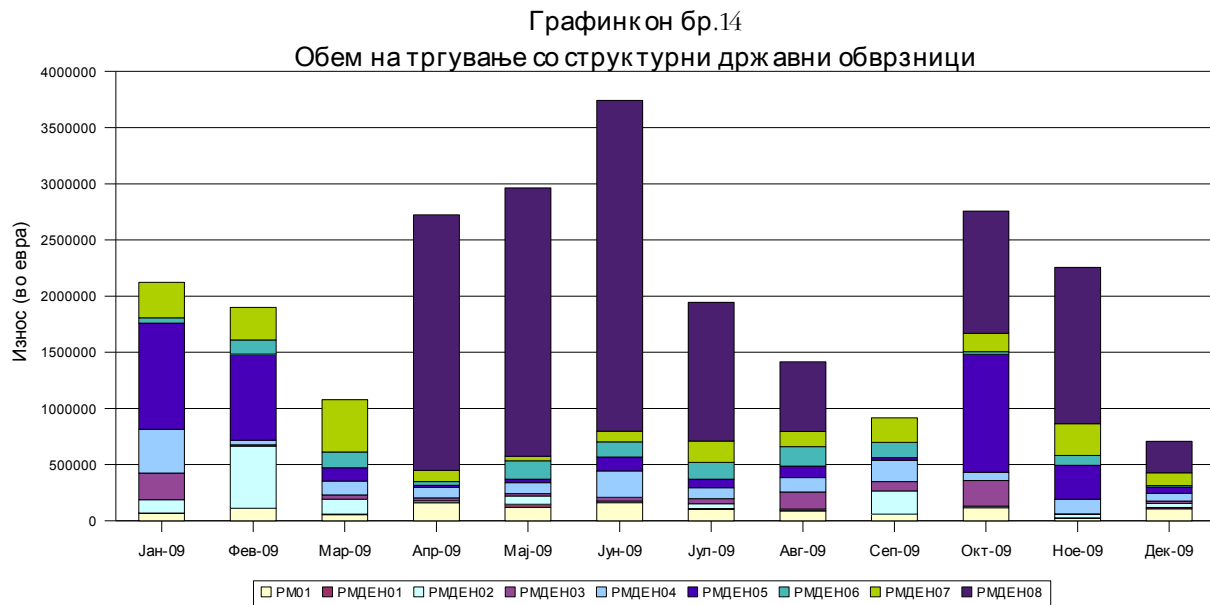
Графикон бр. 13
 Рочна структура на континуирани ДХВ
 31.12.2008 год. 31.12.2009 год.

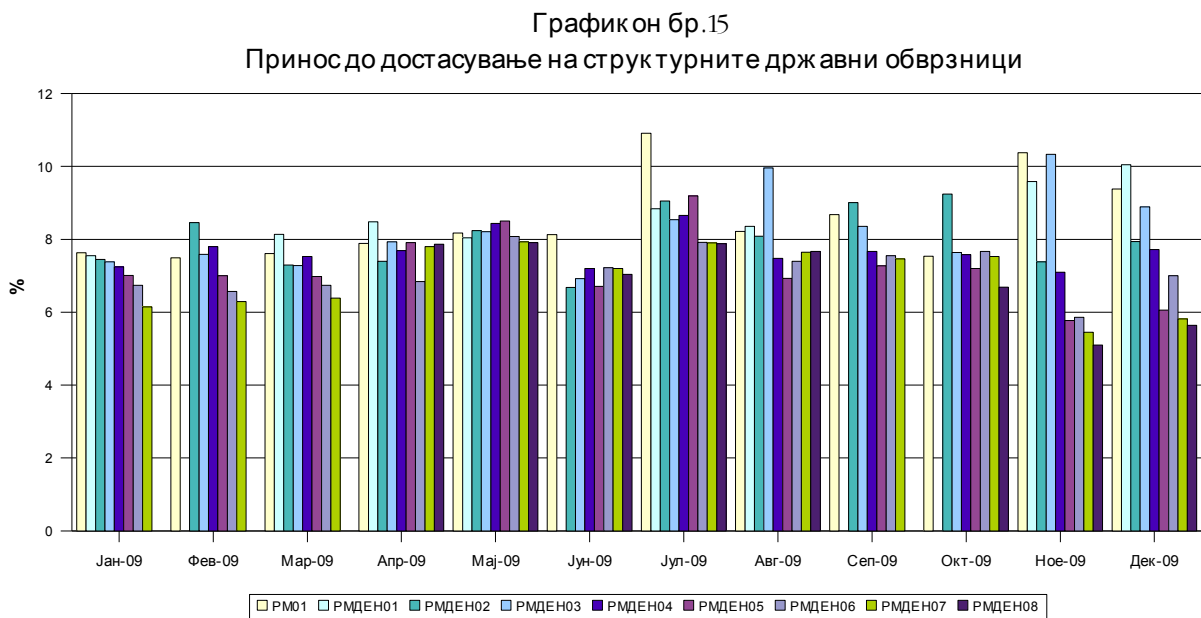
Извор: МФ

VI.3. Секундарен пазар на ДХВ

VI.3.1. Македонска берза АД Скопје

Извор: Македонска берза АД Скопје

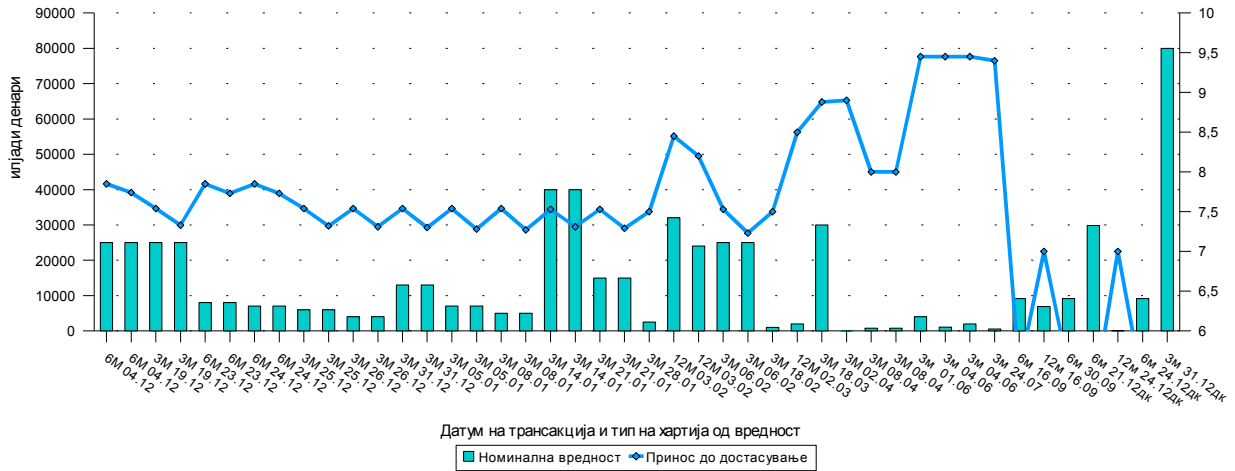

Извор: Македонска берза АД Скопје

VI.3.2. Пазари преку шалтер

Графикон бр.16

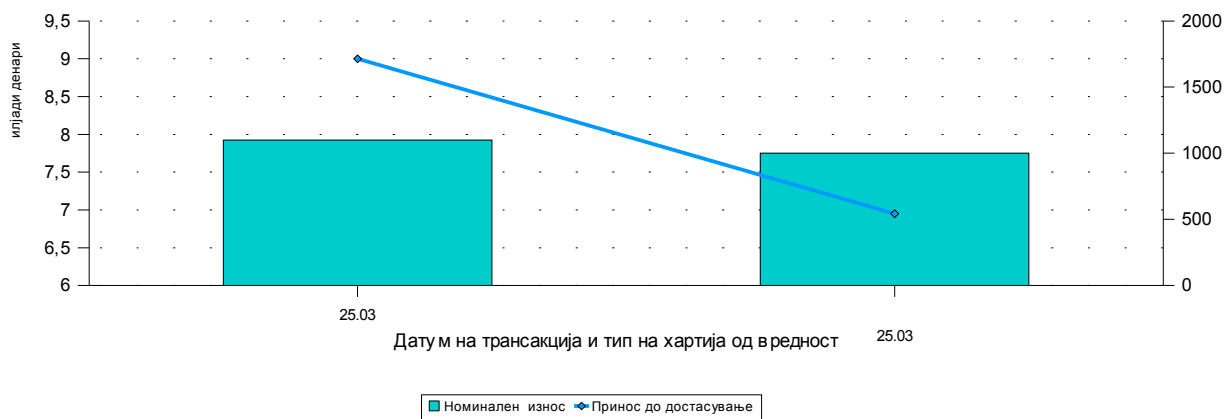
Склучени трансакции на пазарот преку шалтер на ДЗ во периодот јануари - декември 2009

Извор:НБРМ

Графикон бр.17

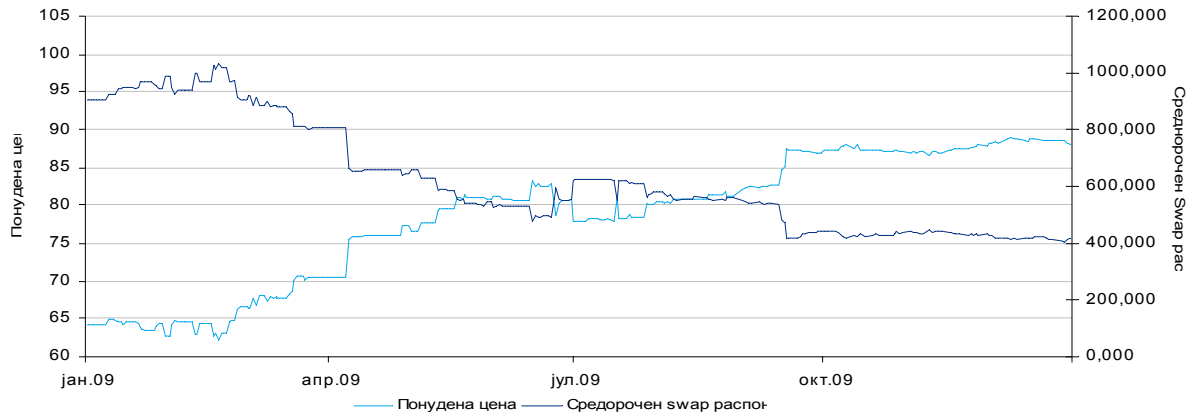
Склучени трансакции на пазарот преку шалтер на ДО во периодот јануари - декември 2009

Извор:НБРМ

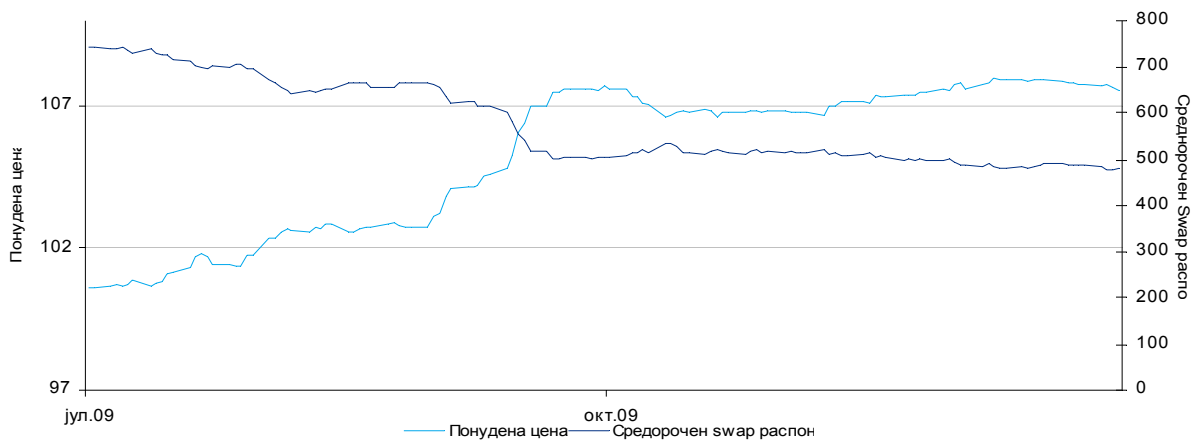
VI.3.3. Меѓународен пазар на капитал

Графикон бр.18
Цена на тргување на првата еврообврзницата на Р.Македонија која достасува во 2015 година

Извор:HSCB

Графикон бр.19
Цена на тргување на втората еврообврзницата на Р.Македонија која достасува во 2013 година

Извор:HSCB

VI.4. Сервисирање на вкупниот јавен долг

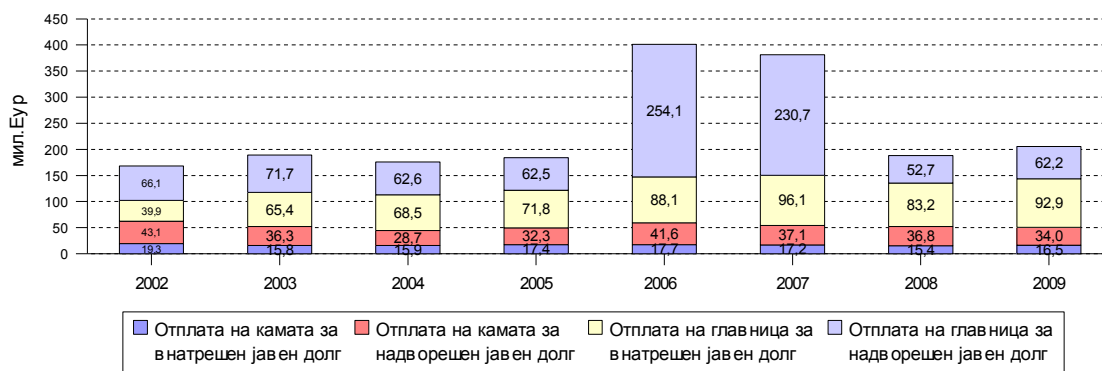
Табела бр.6
Отплати по основ на вкупен јавен долг за 2009 година

Во мил.ЕУР

Основ	Квартал 1 2009	Квартал 2 2009	Квартал 3 2009	Квартал 4 2009	Вкупно 2009
Камата по основа на надворешен јавен долг	9,2	7,2	4,5	13,1	34,0
Камата по основа на внатрешен јавен долг	2,2	7,8	2,6	3,8	16,5
Вкупно камата по основа на вкупен јавен долг	11,4	15,0	7,2	16,9	50,5
Главница по основа на надворешен јавен долг	16,7	11,4	19,6	14,5	62,2
Главница по основа на внатрешен јавен долг	6,2	45,0	2,1	39,5	92,9
Вкупно главница по основа на вкупен јавен долг	22,9	56,4	21,8	54,0	155,1

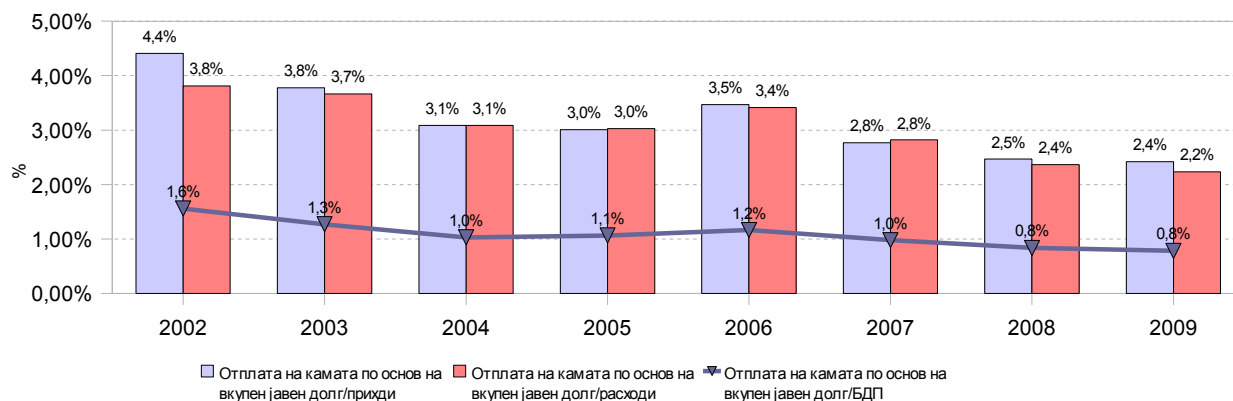
Извор: МФ и НБРМ

Графикон бр. 20
Отплата на камата и главница по основ на вкупен јавен долг

Извор: МФ и НБРМ

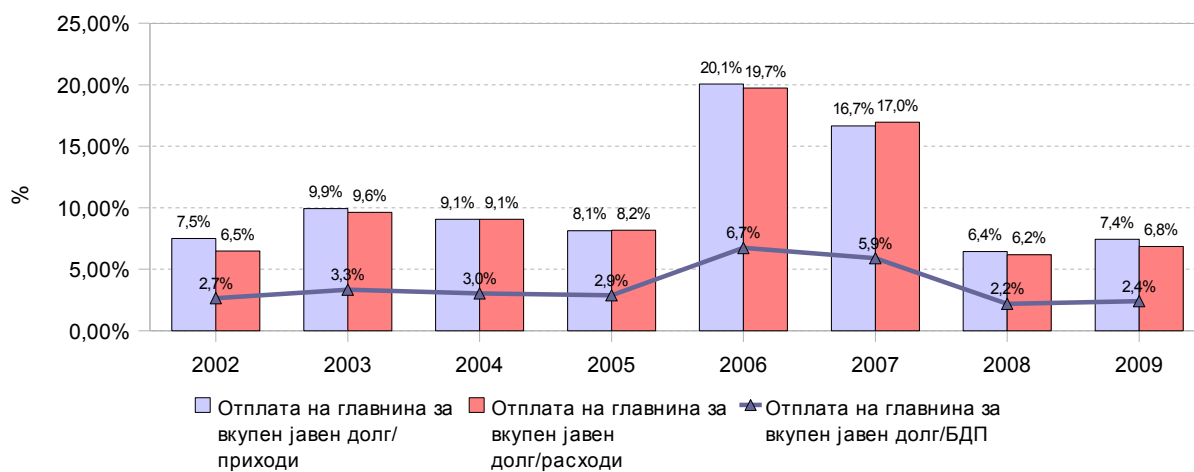
Графикон бр.21
Каматни трошоци за сервисирање на вкупниот јавен долг во однос на приходи, расходи и БДП

Извор: МФ и НБРМ

Графикон бр.22

Отплата на главнина за вкупен јавен долг во однос на приходи, расходи и БДП

Извор: МФ и НБРМ

VII. Карактеристики на портфолиото на јавниот долг

VII.1. Вкупен јавен долг

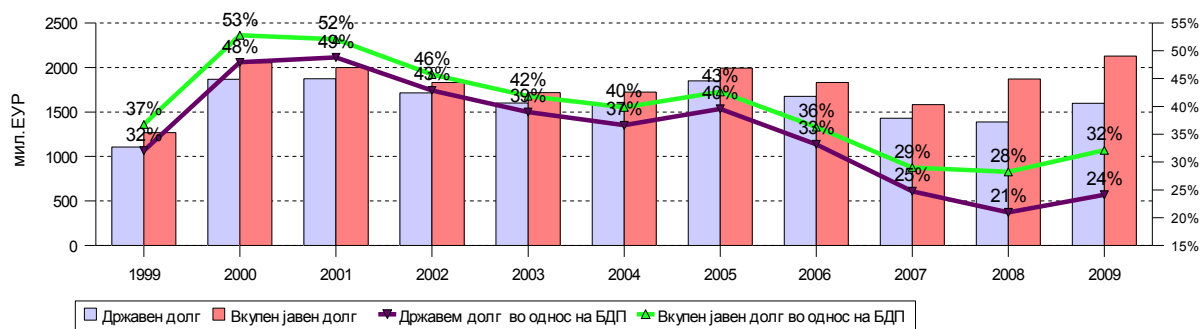
Табела бр. 7

Вкупен јавен долг според GFS методологија и Законот за јавен долг

во милиони евра	2005	2006	2007	2008	2009
Надворешен јавен долг	1.441,16	1.223,01	1.027,86	1.115,67	1.373,79
Државен долг	1.245,35	1.025,19	877,22	921,22	1.105,27
Централна банка	52,66	42,39	0,00	0,00	71,74
Јавни претпријатија	143,15	155,42	150,64	194,45	196,78
Домашен јавен долг	750,39	806,48	899,95	754,49	755,04
Државен долг	603,66	648,42	552,80	465,47	491,95
Централна банка	146,74	155,26	344,32	285,19	260,39
Јавни претпријатија	N/A	2,80	2,83	3,45	2,70
Вкупен јавен долг според ГФС методологија и законот за јавен долг	2.191,55	2.029,49	1.927,81	1.870,16	2.128,84
Вкупен јавен долг како % од просечен БДП	46,9	39,9	33,3	28,8	32,1
Државен долг	1.849,01	1.673,61	1.430,02	1.387,07	1.597,22
Државен долг како % од БДП	39,5	32,9	24,7	21,3	24,1

Извор: МФ и НБРМ

Графикон бр.23
Движење на јавниот долг во однос на БДП

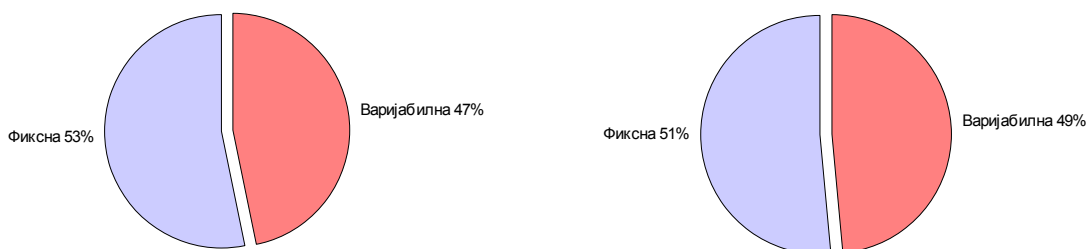

Извор: МФ и НБРМ

Графикон бр.24
Каматна структура на вкупниот јавен долг

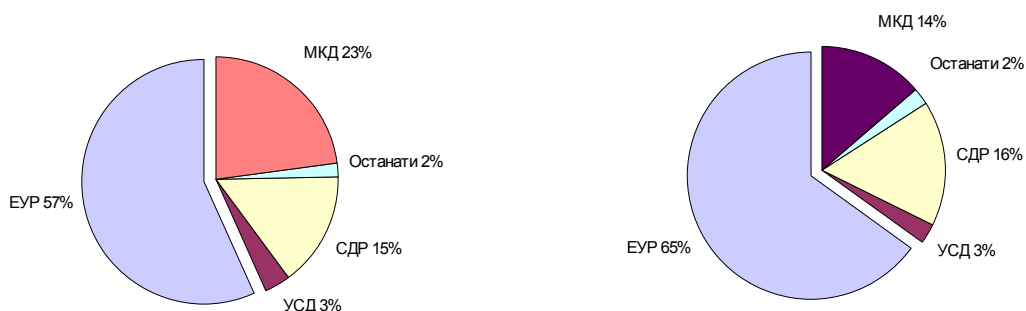
31.12.2008 год.

31.12.2009 год.

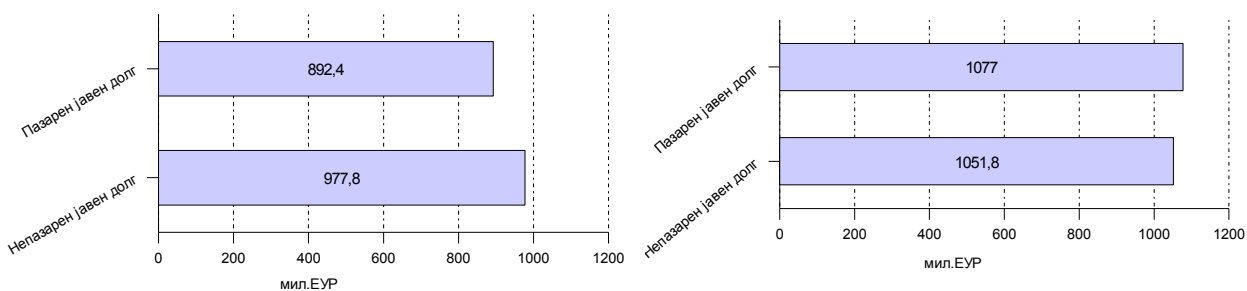
Извор: МФ и НБРМ

Графикон бр. 25
Валутна структура на вкупниот јавен долг
31.12.2008 год. 31.12.2009 год.

Извор: МФ и НБРМ

Графикон бр.26
Пазарен/непазарен вкупен јавен долг
31.12.2008 год. 31.12.2009 год.

Извор: МФ и НБРМ

Индикатори за ризик на портфолиото на јавниот долг

	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009
Внатрешен јавен долг	3,03	2,77	2,35	1,76
Надворешен јавен долг	8,98	9,11	8,54	7,22
Вкупен јавен долг	6,85	6,87	6,43	5,51

Извор: МФ

	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009
Структурни обврзници	2,92	2,24	2,09	1,97
Континуирани ДХВ	0,55	0,64	0,52	0,31
Внатрешен јавен долг	2,52	1,95	1,68	1,26

Извор: МФ

	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009
Внатрешен јавен долг	3,07	2,37	2,03	1,56
Надворешен јавен долг	7,18	7,35	7,03	5,95
Вкупен јавен долг	5,67	5,59	5,33	4,58

Извор: МФ

VII.2. Надворешен јавен долг

Табела бр. 11
Надворешен јавен долг по кредитори и должници

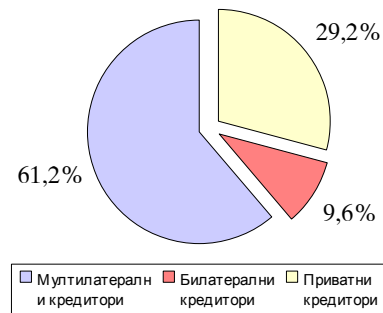
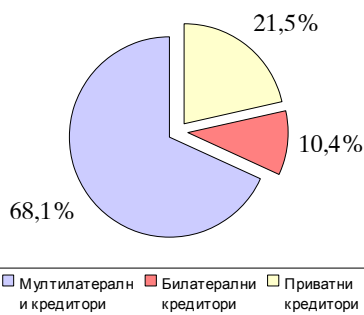
Мил.ЕУР

Сектор/должник/кредитор	31.12.06	31.12.07	31.12.08	31.12.09
Надворешен јавен долг според ГЧЕ методологија	1,223,01	1,027,86	1,115,65	1,373,74
Надворешен јавен долг според Законот за јавен долг	1,180,62	1,027,86	1,115,65	1,301,99
Влада на Република Македонија	1,025,19	877,22	921,22	1,105,27
Официјални кредитори	874,62	726,84	769,44	775,99
Мултилатерални кредитори	739,15	658,38	683,03	678,01
ИБРД	174,56	103,16	127,82	148,82
ИДА	291,86	270,67	270,90	266,16
ИФАД	12,50	12,22	12,30	12,11
ЦЕДБ	17,95	17,41	16,75	20,36
ЕБРД	43,12	56,86	53,15	46,94
ЕИБ	109,16	108,06	117,11	106,63
ЕУ	90,00	90,00	85,00	77,00
Билатерални кредитори	135,47	68,46	86,41	97,98
Репрограмиран долг 1995	78,55	0,00	0,00	0,00
Непрограмиран долг	6,63	6,63	6,63	6,63
Новоотклучени кредити	50,29	61,83	79,78	91,36
Приватни кредитори	150,57	150,38	151,77	329,28
Еврообезбеница	150,00	150,00	150,00	325,00
Останати приватни кредитори	0,57	0,38	1,77	4,28
Народна банка на Република Македонија	42,39	0,00	0,00	71,74
ММФ	42,39	0,00	0,00	71,74
Јавни претпријатија	155,43	150,64	194,43	196,73
Официјални кредитори	70,80	82,26	112,75	125,51
Мултилатерални кредитори	56,20	61,64	75,99	91,41
ИБРД	25,71	29,50	37,34	39,38
ЕБРД	7,33	10,69	18,57	20,75
ЕИБ	13,15	12,98	12,83	24,95
ЕУРОФИМА	5,00	4,96	3,76	3,76
ЦЕДБ	5,00	3,50	3,50	2,56
Билатерални кредитори	14,60	20,62	36,76	34,11
Новоотклучени кредити	14,60	20,62	36,76	34,11
Приватни кредитори	84,63	68,38	81,68	71,21
Останати приватни кредитори	84,63	68,38	81,68	71,21

Извор:НБРМ

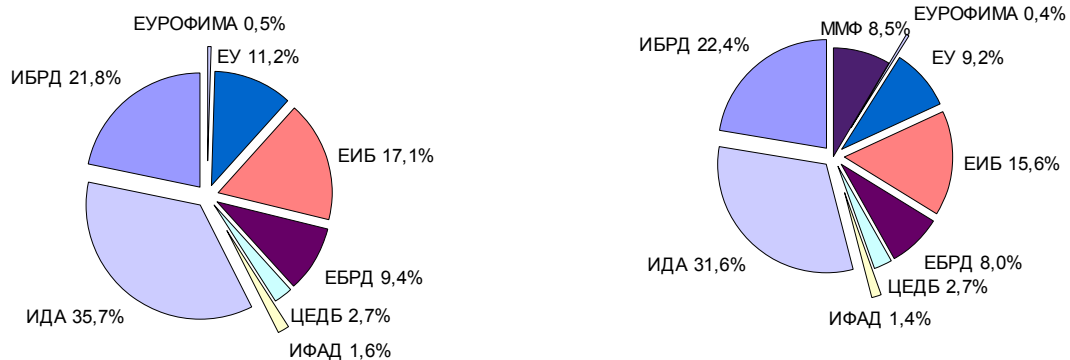
Графикон бр.27

Структура на надворешниот јавен долг по кредитори
31.12.2008 год. 31.12.2009 год.

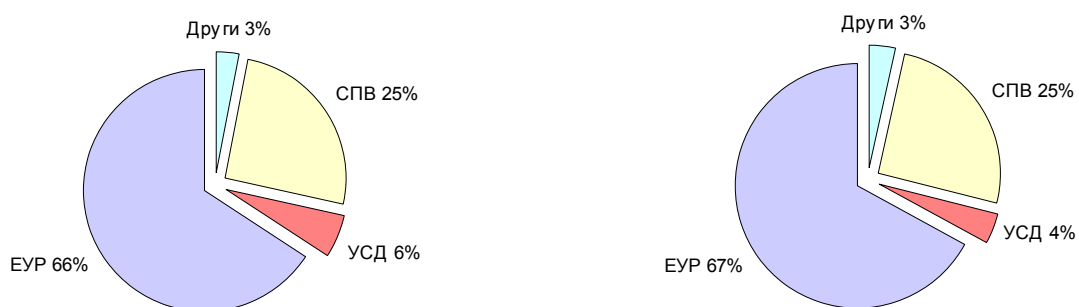
Извор:МФ и НБРМ

Графикон бр. 28
Структура на надворешниот јавен долг по мултилатерални кредитори
31.12.2008 год. 31.12.2009 год.

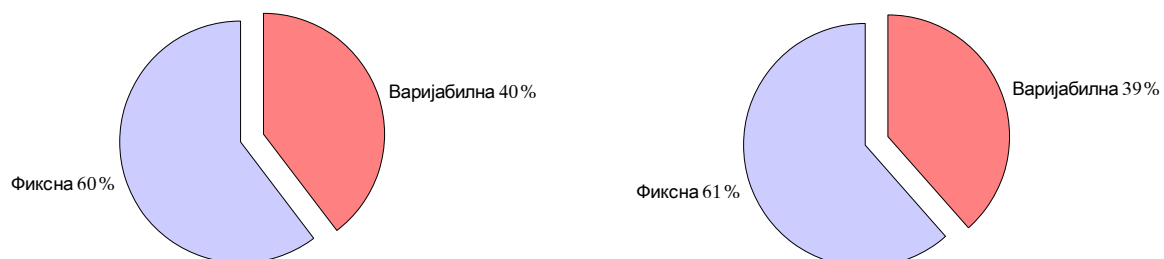
Извор: МФ и НБРМ

Графикон бр. 29
Валутна структура на надворешниот јавен долг
31.12.2008 год. 31.12.2009 год.

Извор: МФ и НБРМ

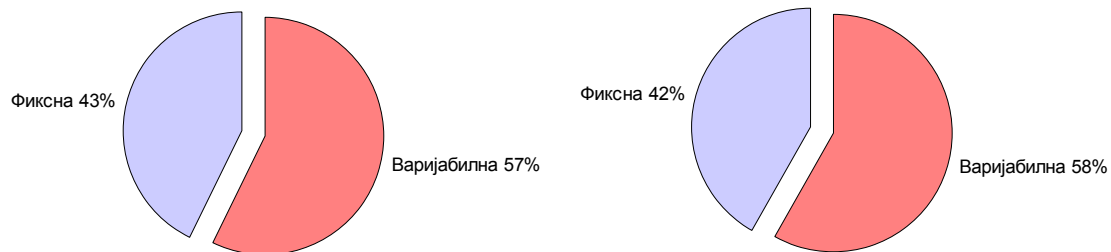
Графикон бр. 30
Каматна структура на надворешниот јавен долг
31.12.2008 год. 31.12.2009 год.

Извор: МФ и НБРМ

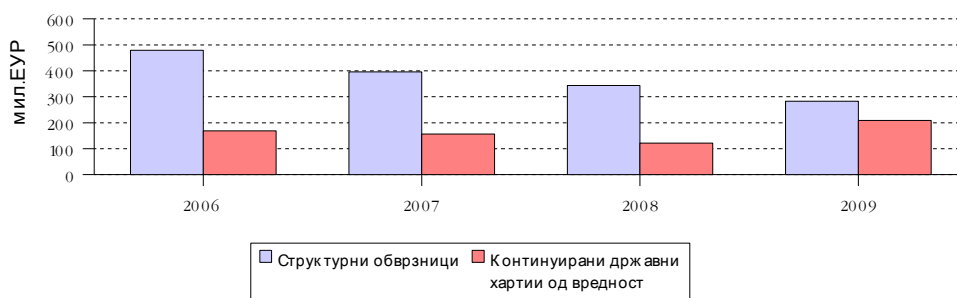

Графикон бр. 32
 Каматна структура на внатрешниот јавен долг
 31.12.2008 год. 31.12.2009 год.

Извор: МФ

Графикон бр.33
 Однос меѓу состојбата на структурните обврзници и континуираните ДХВ

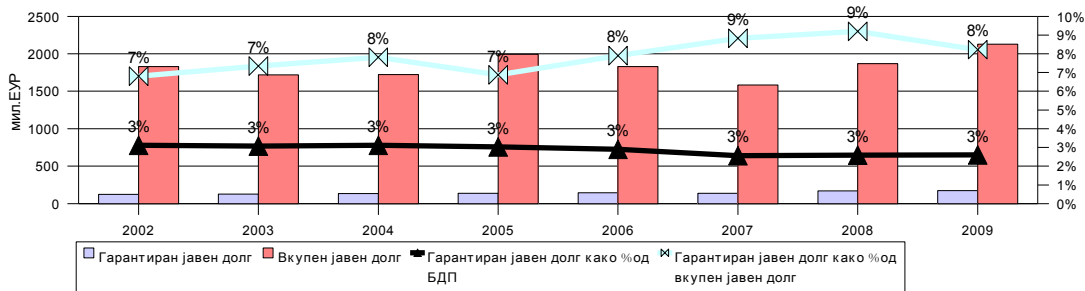

Извор: МФ

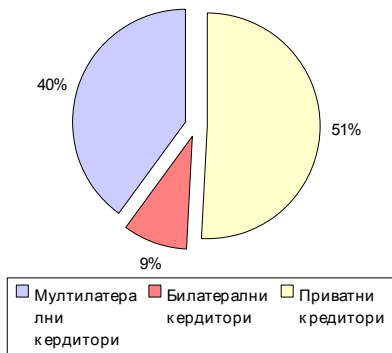
VII.4. Гарантиран јавен долг

Графикон бр.34
Состојба на гарантиран јавен долг

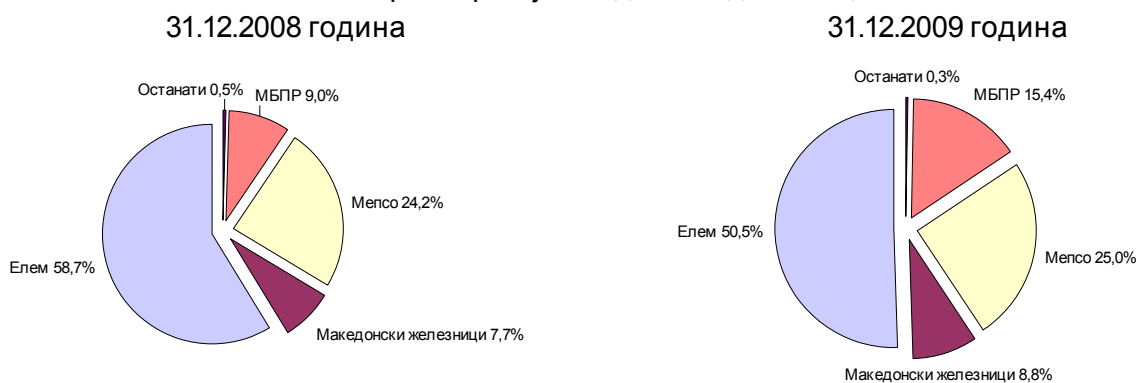
Извор: МФ и НБРМ

Графикон бр.35
Гарантиран јавен долг по кредитори
31.12.2008 година   31.12.2009 година

Извор: МФ и НБРМ

Графикон бр.36
Гарантиран јавен долг по должници

Извор: МФ и НБРМ

Анекс I Состојба на јавен долг на Република Македонија (1999 - 2009)

во милиони евра	година										
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
НАДВОРЕШЕН ЈАВЕН ДОЛГ*	1.289,6	1.427,7	1.397,6	1.267,6	1.178,9	1.178,6	1.441,2	1.223,0	1.027,9	1.115,7	1.373,8
Долг на општа влада	1.024,7	1.153,9	1.191,9	1.089,0	1.005,5	993,2	1.245,4	1.025,2	877,2	921,2	1.105,3
Долг на централна влада (консолидиран)	1.024,7	1.153,9	1.191,9	1.089,0	1.005,5	993,2	1.245,4	1.025,2	877,2	921,2	1.105,3
Централна Влада	971,5	1.101,0	1.144,1	1.050,4	972,6	962,3	1.208,0	981,9	841,8	886,7	1.074,4
Јавни Фондови	53,2	52,9	47,8	38,6	33,0	30,9	37,4	43,3	35,4	34,6	30,9
Општини	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Централна банка	101,2	87,7	80,3	64,7	54,7	46,0	52,7	42,4	0,0	0,0	71,7
Јавни претпријатија	163,6	186,2	125,4	114,0	118,7	139,4	143,2	155,4	150,6	194,5	196,8
ВНАТРЕШЕН ЈАВЕН ДОЛГ	113,6	791,0	733,3	676,0	665,0	663,9	750,4	806,5	899,9	754,5	755,0
Долг на општа влада	79,9	711,7	681,5	626,9	593,6	589,8	603,7	648,4	552,8	465,9	492,0
Долг на централна влада	79,9	711,7	681,5	626,9	593,6	589,8	603,5	648,2	552,8	465,5	491,7
Структурни обврзници	79,9	711,7	681,5	626,9	593,6	557,9	533,5	479,7	396,3	343,5	282,5
Обврзница за санација на Стопанска банка	58,7	53,6	48,1	42,7	37,2	31,9	26,6	21,3	0,0	0,0	0,0
Мала обврзница	4,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Обврзница за селективни кредити	17,1	17,1	17,0	17,0	17,0	16,9	17,0	17,0	17,0	16,9	16,9
Обврзница за приватизација на Стопанска банка	0,0	120,2	111,6	103,0	94,4	85,8	77,2	68,7	60,1	51,5	42,9
Обврзница за старо девизно штедење	0,0	518,9	504,9	462,4	408,9	357,7	306,5	254,9	203,9	152,9	101,9
Обврзница за денационализација (ИВИЕмисија)	0,0	0,0	0,0	1,9	36,2	65,6	106,2	117,8	115,4	122,2	120,7
Континуирани државни хартии од вредност	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	31,9	70,0	168,6	156,5	122,0	209,2
од кои Трезорски и записи за монетарни цели	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	75,9	75,5	0,0	0,0
Општини	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	0,0	0,4	0,3
Централна банка	33,8	79,3	51,8	49,1	71,4	74,1	146,7	155,3	344,3	285,2	260,4
Јавни претпријатија**	Н/А	Н/А	Н/А	Н/А	Н/А	Н/А	Н/А	2,8	2,8	3,5	2,7
ВКУПЕН ЈАВЕН ДОЛГ (ГДС и ЗАКОНОТ ЗА ЈАВЕН ДОЛГ)	1.403,2	2.218,7	2.130,9	1.943,7	1.843,9	1.842,5	2.191,6	2.029,5	1.927,8	1.870,2	2.128,8
Бруто домашен производ***	3.448,1	3.893,0	3.839,0	4.001,0	4.105,0	4.325,0	4.676,0	5.082,0	5.782,0	6.507,0	6.637,0
Просечен извоз***	1.117,0	1.433,0	1.290,0	1.180,0	1.204,0	1.348,0	1.640,4	1.902,6	2.441,0	2.684,0	2.107,0
Надворешен јавен долг како % од вкупен јавен долг	91,9	64,3	65,6	65,2	63,9	64,0	65,8	60,3	53,3	59,7	64,5
Домашен јавен долг како % од вкупен јавен долг	8,1	35,7	34,4	34,8	36,1	36,0	34,2	39,7	46,7	40,3	35,5
Вкупен јавен долг како % од бруто домашен производ	40,7	57,0	55,5	48,6	44,9	42,6	46,9	39,9	33,3	28,7	32,1
Вкупен јавен долг како % од извоз	125,6	154,8	165,2	164,7	153,1	136,7	133,6	106,7	79,0	69,7	101,0
Долг на општа Влада-ГДС и Законот за јавен долг	1.104,6	1.865,5	1.873,4	1.715,9	1.599,1	1.583,0	1.849,0	1.673,6	1.430,0	1.387,1	1.597,2
Надворешен долг на општа Влада како % од долгот на општа Влада	92,8	61,9	63,6	63,5	62,9	62,7	67,4	61,3	61,3	66,4	69,2
Домашен долг на општа Влада како % од долгот на општата Влада	7,2	38,1	36,4	36,5	37,1	37,3	32,6	38,7	38,7	33,6	30,8
Долг на општа Влада како % од просечен бруто домашен производ	32,0	47,9	48,8	42,9	39,0	36,6	39,5	32,9	24,7	21,3	24,1
Долг на општа Влада како % од извоз	98,9	130,2	145,2	145,4	132,8	117,4	112,7	88,0	58,6	51,7	75,8

* Извор: Централна банка на Република Македонија

** Почнувајќи од Април 2006 година јавните претпријатија започнаа да доставуваат до Министерството за финансии извештаи за состојбата на долгот (согласно Законот за јавен долг);

***Извор:Министерство за финансии-Сектор за макроекономија

Извор:МФ